

Brodarske kompanije za kružna putovanja

Jurica, Niky

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Maritime Studies, Rijeka / Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:187:472623>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-17**

Sveučilište u Rijeci, Pomorski fakultet
University of Rijeka, Faculty of Maritime Studies

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Maritime Studies - FMSRI Repository](#)

**SVEUČILIŠTE U RIJECI
POMORSKI FAKULTET**

NIKY JURICA

BRODARSKE KOMPANIJE ZA KRUŽNA PUTOVANJA

ZAVRŠNI RAD

Rijeka, 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
POMORSKI FAKULTET

BRODARSKE KOMPANIJE ZA KRUŽNA PUTOVANJA
CRUISE SHIP COMPANIES

ZAVRŠNI RAD

Kolegij: Tehnologija putničkog prijevoza

Mentor/komentor: dr. sc. Vlado Frančić

Student/studentica: Niky Jurica

Studijski smjer: Nautika i tehnologija pomorskog prometa

JMBAG: 0207001360012

Rijeka, lipanj 2023.

Student/studentica: Niky Jurica

Studijski program: Preddiplomski studij – Nautika i tehnologija pomorskog prometa

JMBAG: 0207001360012

IZJAVA O SAMOSTALNOJ IZRADI ZAVRŠNOG RADA

Kojom izjavljujem da sam završni rad s naslovom
BRODARSKE KOMPA NIJE ZA KRUŽNA PUTOVANJA
(naslov završnog rada)

izradio/la samostalno pod mentorstvom prof. dr. sc. Vlade Frančića
(prof. dr. sc. / izv. Prof. dr. sc. / doc dr. sc Ime i Prezime)

Te komentorstvom
_____ / _____

stručnjaka/stručnjakinje iz tvrtke
_____ / _____
(naziv tvrtke).

U radu sam primijenio/la metodologiju izrade stručnog/znanstvenog rada i koristio/la literaturu koja je navedena na kraju završnog rada. Tuđe spoznaje, stavove, zaključke, teorije i zakonitosti koje sam izravno ili parafrazirajući naveo/la u završnom radu na uobičajen, standardan način citirao/la sam i povezo/la s fusnotama i korištenim bibliografskim jedinicama, te nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Rad je pisan u duhu hrvatskoga jezika.

Student/studentica

(potpis)

Ime i prezime studenta/studentice: Niky Jurica

Student/studentica: Pomorskog fakulteta u Rijeci

Studijski program: Preddiplomski studij – Nautika i tehnologija pomorskog prometa

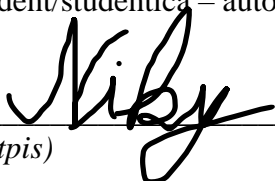
JMBAG: 0207001360012

IZJAVA STUDENTA – AUTORA
O JAVNOJ OBJAVI OBRANJENOG ZAVRŠNOG RADA

Izjavljujem da kao student – autor završnog rada dozvoljavam Pomorskom fakultetu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Pomorskog fakulteta.

U svrhu podržavanja otvorenog pristupa završnim radovima trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Pomorskog fakulteta, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog ograničenja mog završnog rada kao autorskog djela pod uvjetima *Creative Commons* licencije CC BY Imenovanje, prema opisu dostupnom na <http://creativecommons.org/licenses/>

Student/studentica – autor

(potpis)

SAŽETAK

U radu je obrađen povijesni razvoj kompanija za kružna putovanja, opis i stanje trenutno vodećih kompanija te predviđanja za daljnji razvoj kompanija. Cilj rada je objasniti svrhu određene kompanije, ponudu koju nudi te usporedba trenutno najrazvijenijih kompanija za kružna putovanja glede prihoda i broja putnika prethodnih godina. Konkretno, u radu je obrađeno top 25 vodećih kompanija, te usporedba i prostorni razmještaj istih. Objasnjeni su segmenti tržišta te politika vođenja svake od kompanije.

Moje mišljenje je da je rad vrlo koristan osobama koje su izrazile želju otići na kružno putovanje, a nisu sigurne koja bi kompanija najviše odgovarala njihovim zahtjevima. Stoga u radu mogu sažeto dobiti dojam o svim vodećim kompanijama na jednom mjestu i tako uštedjeti vrijeme na vlastita istraživanja i analize.

Ključne riječi: kompanije za kružna putovanja, tržište, grupacije

SUMMARY

The paper discusses the historical development of cruise companies, their descriptions, and the current status of the leading companies, as well as predictions for their further development. The aim of the paper is to explain the purpose of each company, the services they offer, and to compare currently most developed cruise companies in terms of revenue and the number of passengers in previous years. Specifically, the paper covers the top 25 leading companies and compares and analyses their spatial distribution. It also explains market segments and the management policies of each company.

In my opinion, the paper is very useful for individuals who have expressed a desire to go on a cruise but are unsure which company would best suit their needs. By reading the paper they can quickly get an overview of all the leading companies in one place and save time on their own research and analysis.

Keywords: cruise companies, revenue, groupations

SADRŽAJ

SAŽETAK.....	II
SUMMARY.....	II
SADRŽAJ	III
1. UVOD	1
2. POVIJEST KRUŽNIH PUTOVANJA	2
2.1. RANA POVIJEST	2
2.2. NOVA ERA PUTNIČKIH BRODOVA.....	4
2.3. DALJNI RAZVOJ BRODOVA ZA KRUŽNA PUTOVANJA	9
2.4. UTJECAJ COVID – 19 KRIZE NA RAZVOJ KOMPANIJA ZA KRUŽNA PUTOVANJA.....	12
3. KOMPANIJE ZA KRUŽNA PUTOVANJA.....	13
3.1. GRUPACIJE ZA KRUŽNA PUTOVANJA	15
3.1.1. Grupacija Carnival Corporation & Plc.....	15
3.1.1.1. <i>Carnival Cruise Line</i>	15
3.1.1.2. <i>Costa Cruises</i>	17
3.1.1.3. <i>Princess Cruises</i>	18
3.1.1.4. <i>AIDA Cruises</i>	19
3.1.1.5. <i>Holland America Line</i>	21
3.1.1.6. <i>P&O Cruises</i>	22
3.1.1.7. <i>P&O Cruises Australia</i>	23
3.1.1.8. <i>Cunard Line</i>	24
3.1.1.9. <i>Seabourn Cruise Line</i>	25
3.1.2. Grupacija Royal Caribbean Cruises Ltd.	26
3.1.2.1. <i>Royal Caribbean International</i>	26

3.1.2.2. <i>Celebrity Cruises</i>	28
3.1.2.3. <i>Silversea Cruises</i>	30
3.1.3. Grupacija Norwegian Cruise Line Holdings Ltd.....	31
3.1.3.1. <i>Norwegian Cruise Line</i>	31
3.1.3.2. <i>Oceania Cruises</i>	33
3.1.3.3. <i>Regent Seven Seas</i>	34
3.1.4. Grupacija TUI Group	35
3.1.4.1. <i>TUI Cruises</i>	35
3.1.4.2. <i>Marella Cruises</i>	37
3.1.4.3. <i>Hapag-Lloyd Cruises</i>	38
3.2. SAMOSTALNE KOMPANIJE ZA KRUŽNA PUTOVANJA	39
3.2.1. MSC Cruises	39
3.2.2. Disney Cruise Line.....	41
3.2.3. Viking Cruises.....	42
3.2.4. Hurtigruten Cruises	43
3.2.5. Virgin Voyages	44
3.2.6. Fred Olsen Cruise Lines.....	45
3.2.7. Pontant Cruises.....	46
4. PODJELA KOMPANIJA	47
4.1. VRSTE KRUŽNIH PUTOVANJA	47
4.1.1. Tradicionalna kružna putovanja	47
4.1.2. Prekooceanska kružna putovanja	47
4.1.3. Kružna putovanja oko svijeta.....	48
4.1.4. Tematska kružna putovanja.....	48
4.1.5. Obrazovna i ekspedicijska kružna putovanja	48
4.2.SEGMENTI TRŽIŠTA KOMPANIJA ZA KRUŽNA PUTOVANJA	49
4.3. PROSTORNI RAZMJEŠTAJ KOMPANIJA	52

5. DALJNI RAZVOJ KOMPANIJA ZA KRUŽNA PUTOVANJA.	53
6. ZAKLJUČAK.....	55
LITERATURA	56
KAZALO KRATICA.....	58
POPIS TABLICA	59
POPIS GRAFIKONA	60
POPIS SLIKA.....	62

1. UVOD

Kada govorimo o tradicionalnim poslovima brodarskih kompanija uglavnom se misli na otpremu i prijevoz raznog tereta morem. Međutim brodarske kompanije za kružna putovanja imaju malo drugačiju zadaću. U širem smislu je to turizam i prateći poslovi vezani za turizam. Njihova najveća briga je kao i kod svakog drugog broda da plovi pun „tereta“ u ovom slučaju putnika. Osim toga komercijalna ponuda na samom brodu mora biti velika jer ona na većini kompanija čini većinski prihod (veći i od same prodaje karata).

Što se tiče suvremenih kompanija za kružna putovanja, većina njih je u jednoj od tri velike korporacije. Razlog tome je taj što je stanje na tržištu promjenjivo zbog redovite promjene ponude i potražnje, pa manje kompanije kako bi opstale i ostale konkurentne, postaju dio veće i financijski jače korporacije.

2. POVIJEST KRUŽNIH PUTOVANJA

Iako mega kruzeri kakve poznamo danas nemaju dugu povijest, možemo reći da se industrija razvija još iz ranih godina 19. stoljeća.

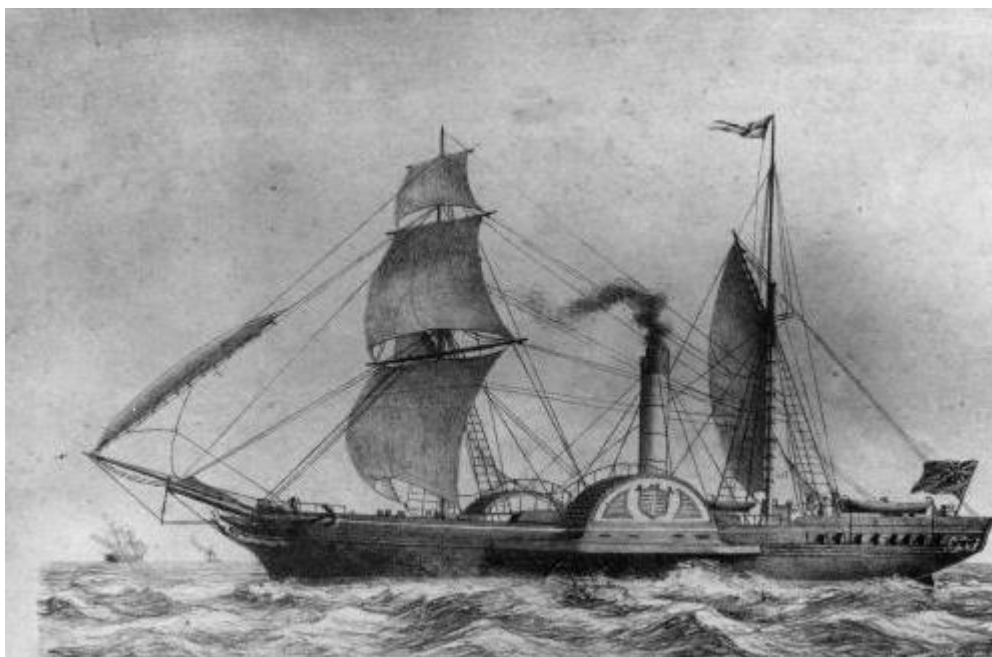
2.1. RANA POVIJEST

Kao preteča brodova za kružna putovanja javlja se prva kompanija koja je regularno prevozila putnike preko oceana *Black Ball Line* 1818. Radi se o američkoj kompaniji iz New Yorka koja je svoje teretne brodove prenamijenila u putničke i tako redovno prevozila putnike na relaciji Liverpool - New York. U to vrijeme parobrodi još nisu bili u velikoj uporabi pa su se za preookeanska putovanja koristili „packet ship“ jedrenjaci koji su prevozili poštu i putnike.

Slika 1 –Amity–packet ship iz flote Black Ball Line

Putnički brodovi su se znatnije krenuli razvijati nakon izuma parobroda, kad je preookeanska plovidba sve manje ovisila o vremenskoj prognozi. Prvi parobrod koji je plovio preko Atlantika bio je “Sirius” irske kompanije *Saint George Steam Packet Co.* Krenuo je 1838. godine iz luke Cork s 40 putnika i stigao u New York 18 dana kasnije. Razlika ovakve vrste usluge i one koja se danas podrazumijeva kad pričamo o brodovima za kružna putovanja je ta da su tada putnici, većinom migranti, odlazili na takvu vrstu putovanja zbog potrebe, a ne zbog razonode.

Slika 2 – Sirius – parobrod s kotačima iz flote Saint George Steam Packet

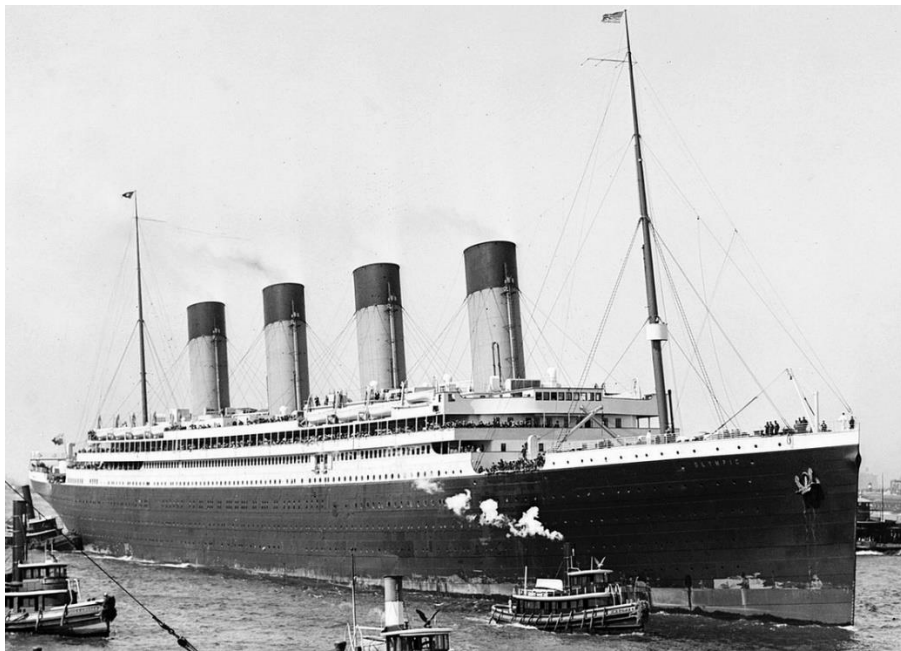
Situacija se mijenja tridesetak godina poslije, kada je kompanija „Peninsular Steam Navigation Company“ krenula nuditi kružna putovanja na egzotične lokacije u Sredozemnom moru. Radi se o engleskoj kompaniji sa sjedištem u Londonu koja je prevozila putnike iz Southhamptona u egzotične gradove kao što su Atena, Gibraltar, Malta i Istanbul.

Dokaz o tome da se plovidba zbog rasonode počela razvijati još sredinom 19. stoljeća je „Dnevnik putovanja od Cornhilla do Kaira“ engleskog pisca Williama Makepeace Thackereya koji je 1844. godine putovao na Maltu, Grčku i Istanbul (tadašnji Carigrad). Koristeći se pri tome kompanijom P&O. Kompanija postoji i danas u malo drugačijem obliku. Nosi naziv „P&O cruises“ i bavi se isključivo kružnim putovanjima.

Samo nekoliko godina nakon osnivanja kompanije P&O, Samuel Cunard osniva je kompaniju *British and North American Royal Steam Packet Company* koja je parobrodom prevozila putnike preko Atlantika. Krstarenja na ovoj kompaniji su bila namijenjena za imućnije građane budući da je imala luksuzne brodove za to doba. Zanimljivi detalj ove kompanije je da su krcali krave na brod kako bi putnici imali svako jutro svjež mlijeko, što je u ono vrijeme bio veliki komfor. Što se tiče same kompanije ona postoji i danas i također se bavi isključivo kruzinom pod nazivom Cunard Line. Danas ove dvije kompanije (P&O i Cunard Line) su u sastavu najveće grupacije za pomorska krstarenja, grupacije Carnival Cruise.

2.2. NOVA ERA PUTNIČKIH BRODOVA

Kompanija *White Star Line* je vodila drugačiju strategiju industrije putničkih brodova. Dok su se sve kompanije trudile postići što veću brzinu, ova kompanija je radila veće, udobnije, ali nešto sporije brodove. Njihovi su brodovi bili raskošno uređeni s mnogo otvorenih paluba. Često su bili nazivani ploveće palače. Prvi takav brod bio je „Olympic“ porinut 1911. godine. On je označio početak nove ere u pomorstvu i pomorske putničkog prijevozu. Zatim je porinut i famozni „Titanik“, koji je na svom prvom putovanju potonuo i oduzeo 1 517 života i tako postao, sve do danas, najpoznatiji brod u povijesti.

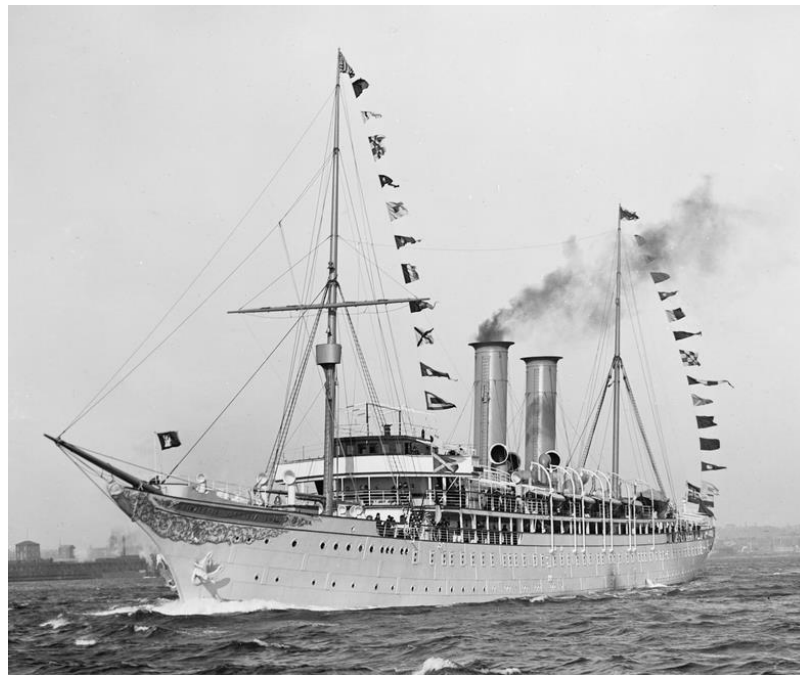

Slika3 – Olympic – luksuzni putnički brod iz flote kompanije White Star Line

Ipak, u promatranom razdoblju kružna putovanja koja poznamo danas nisu se znatno razvijala. Kraj 19. stoljeća i početkom 20. stoljeća obilježili su putnički brodovi koji su služili samo kao prijevozno sredstvo do krajnjeg odredišta. Od 1892. do 1924. je čak 12 milijuna emigranata doputovalo iz Europe u New York što je za ono vrijeme bio značajan broj populacije. Brodske kompanije su bile fokusirane na to da njihovi brodovi dostižu što veće brzine. Osim što je veća brzina značila i kraće vrijeme putovanja kompanije su težile osvojiti plavu traku „blue ribband“- nagradu koju je dobivao brod koji je najbrže prešao Atlantik. Međutim težnja ka postizanju velikih brzina je dovela do toga da su putovanja znala biti neugodna šta objašnjava zašto ljudi nisu odlazili na krstarenja iz razonode. Vodeće brodarske kompanije u ovom razdoblju su bile *Cunard Line*, *White Star Line*, *Hamburg America Line*, *Red Star Line* i *P&O*.

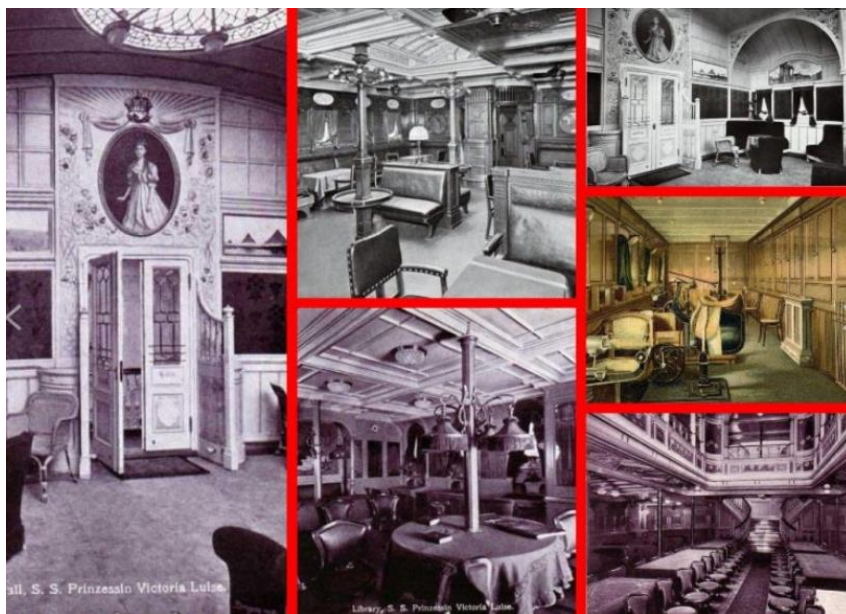
Tijekom prve polovice 20. stoljeća pa sve do Prvog svjetskog rata, krstarenja iz razonode su bila organizirana na starim brodovima koji nisu bili u konkurenciji za preoceanski prijevoz putnika redovnim linijama. Važan doprinos razvoju kružnih putovanja je pridonijela kompanija *Hamburg America Line* preuređenjem linijskog broda „Deutschland“ u brod za cjelogodišnja turistička krstarenja. Brodu je promijenjeno ime u „Prinzessin Victoria Louise“ a plovio je na Karibima, danas najrazvijenijom destinacijom za kružna putovanja. Za ovaj brod se može reći da je bio prvi namjenski brod za kružna putovanja.

Radilo se o 124m dugom brodu i 16m širokom. Na brodu je bilo 120 luksuznih kabina i dostizao je brzinu od 15 čvorova. Na svoje prvo putovanje je krenuo 05.01.1901. iz Hamburga, posjetivši među-luke Boulogne i Plymouth do New Yorka u koji je uplovio 17.01.1901. Drugo njegovo putovanje je bilo za Mediteran i Crno more.

Slika 4 - Prinzessin Victoria Louise - kruzer iz flote Hamburg America Line

Ideja o brodovima za kružna putovanja stoji iza direktora kompanije Hamburg America Line Alberta Ballina, njemca, koji se smatra kao otac suvremenog kruzinga. Njegova primarna ideja je bila ta da brod bude „plutajući hotel“ kako je on to nazvao. Zbog toga unutrašnjost broda „Prinzessin Victoria Louise“ naliči na hotele iz onoga vremena, što ne čudi budući da je Ballin angažirao Charlesa Frédérica Mewèsa, poznatog arhitekta hotela.

Slika 5 – Interijer Prinzessin Victoria Louise

Nažalost njegova karijera je trajala svega 5 godina kada se 16.12.1905. greškom posade pod komandom zapovjednika Brunswiga nasukao na svjetionik Plumb Point na Jamajci. Svi putnici su spašeni, ali je kapetan Brunswig počinio samoubojstvo.

Kada govorimo o razvoju kružnih putovanja, važno je dati značaj kanadskoj kompaniji „Canadian Pacific“ (CP ships). Ova kompanija je prva došla na ideju kružnog putovanja oko svijeta, iako se kompanija nije generalno bavila krstarenjima za razonodu, već samo putničkim prijevozom na relaciji Vancouver – Kina. Budući da su se brodovi gradili u Velikoj Britaniji, kompanija je domišljato organizirala kružna putovanja oko svijeta na svakoj novogradnji koja je svakako morala stići do Vancouvera). Putnici bi se ukrcali u Velikoj Britaniji i zatim preko Sueskog kanala i Indije putovali do Vancouvera. Zatim bi vlakom putovali do istočne obale Sjeverne Amerike i s drugim brodom bi se vratili u Veliku Britaniju. Ova ideja je bila preteča današnjih repozicionih kružnih putovanja.

Tijekom Prvog svjetskog rata većina brodova je služila za prijevoz vojske i vojne opreme, a dio brodova je završio u rezalištima. Razdoblje od 1920. – 1940. smatra se zlatnim dobom putničkog prijevoza morem. Usporedno sa prekooceanskim brodovima razvijali su se i brodovi za kružna putovanja. Brodovi su postajali sve veći i sve brži. Osim samih brodova promijenila se i struktura putnika, pa više brodovi ne prevoze emigrante nego Američke turiste, koji žele posjetiti Europu nakon rata.

U ovom razdoblju javlja se fenomen zastave pogodnosti iz razloga što je vlada SAD-a zabranila proizvodnju, konzumaciju, prodaju i transport alkohola. Stoga su kompanije odlučile registrirati brodove pod zastavom drugih zemalja kako bi privukli putnike koji bi odlazili na brodove uživati u piću tzv. *booze-cruise*.

Sukladno razvijanju industrije brodova za kružna putovanja u Sjevernoj Americi, razvijala se industrija i u Europi. Kompanije su organizirale krstarenja na razne egzotične lokacije, a brodovi su postajali sve moderniji i luksuzniji.

Vodeće kompanije u ovom razdoblju ostale *Cunard Line*, *White Star Line* i *P&O*, a pridružili su im se *Orient Line*, *Union Steamship Company*, *Union Castle* i novoosnovana *Furness-Bermuda Line*.

Kompanija *American Express Company* 1921. godine organizira prvo kružno putovanje oko svijeta na *Conard Line* brodu „RMS Laconia“. Putovanje je trajalo 130 dana svrativši u 22 luke, a putnici njih 347 su uglavnom bili na brodu iz razonode.

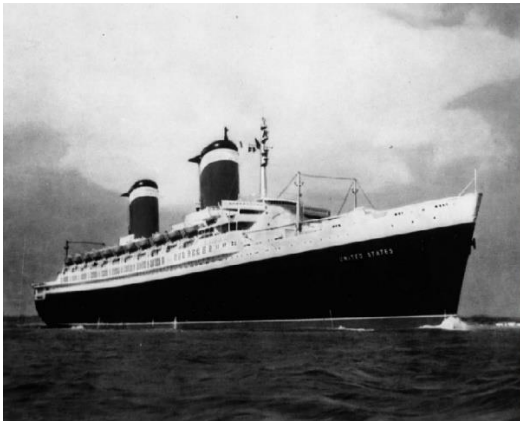

Slika 6 – RMS Laconia – iz flote Cunard Line

Prije početka Drugog svjetskog rata, njemačka kompanija „*Strenght Through Joy*“ njem. *Kraft durch Freude*, koristila se brodskim krstarenjima zbog širenja Hitlerove političke propagande. Krstarenja su bila namijenjena njemačkim radnicima i tako su kružna putovanja prvi put postalo dostupno srednjoj i radničkoj klasi.

Tijekom Drugog svjetskog rata putnički brodovi su imali istu ulogu kao i tijekom Prvog, koristili su se za prijevoz vojnika. Nakon rata se stanje poboljšalo jer su ljudi iz ratom pogođenih područja emigrirali u SAD i Kanadu.

Petnaest godina poslije preoceanska putovanja brodovima počeli su zamjenjivati avioni. Brodarske kompanije nisu imale šanse konkurirati zračnom prijevozu za preoceanski transport. Posljednji brod koji je osvojio plavu traku je „SS United States“ američke kompanije *United States Lines* koji tehnički drži tu titulu i dan danas iako ni brod ni kompanija više ne postoje. Posljednji linijski brod dvostruke namijene bio je „Queen Elisabeth 2“ britanske kompanije *Cunard*, porinut 1968. godine. Brod postoji i danas, prenamijenjen u plutajući hotel i restoran vezan u luci Dubai.

Slika 7 – SS United States

Slika 8 – Queen Elizabeth 2

Razvojem aviona kompanije sa brodovima bez putnika morale su promijeniti namjenu svojih brodova. Najočitiye rješenje, a možda i jedino je prenamjena u brodove za kružna putovanja koji pružaju odmor i razonodu. Stoga je većina kompanija to i učinila i nudila kružna putovanja, uglavnom na Karibima koji su do tada bili nepristupačni zbog nedostatka kapaciteta u hotelima i manjkom turističke ponude. Brodovi koji su bili preteški i imali prevelik gaz, nisu bili u mogućnosti pružati kvalitetu usluge kao i brodovi s malim gazom obzirom na plitke vode na Karibima, i samim time su postali beskorisni i završili u rezalištu. Karibi su sve do danas zadržali status najtraženije destinacije brodovima za kružna putovanja.

2.3. DALJNI RAZVOJ BRODOVA ZA KRUŽNA PUTOVANJA

Sredinom 70-ih godina prošlog stoljeća u SAD-u se brodovi za kružna putovanja su se razvijali u obliku kakvog danas poznajemo kad govorimo ovoj industriji. U razdoblju 1970. – 1980. godine broj putnika bilježi rast od 190% odnosno s 500.000 putnika na 1.400.000 putnika. U Europi se ovakav oblik kružnih putovanja počeo razvijati tek 90-ih godina.

U SAD-u su se 60-ih i 70-ih godina prošlog stoljeća osnivale brodarske kompanije koje su bile isključivo namijenjene kružnim putovanjima kao obliku odmora i zabave na brodu. Godine 1966. osnovana je *Norwegian Caribbean Line*; prva brodarska kompanija isključivo namijenjena kružnim putovanjima. Prva dva broda namijenjena isključivo kružnim putovanjima bili su sestrinski brodovi *Starward* i *Skyward*.

Slika 9 – prvi brodovi flote Norwegian Caribbean Line

Ubrzo nakon osnovani su *Royal Caribbean Cruise* (1969.) i *Carnival Cruise Line* (1972.) koje su od tada pa sve do danas vodeće svjetske kompanije te su najviše pridonijele razvoju modernog krstarenja u kružnom obliku. U istom ovom razdoblju je osnovana i kompanija *Royal Viking Line* koja je bila začetnik luksuznog krizinga te je imala tri broda koja su bila namijenjena isključivo luksuznim putovanjima oko svijeta. Od početaka razvoja moderne industrije kružnih putovanja pa do danas, u Sjevernoj Americi je industrija mnogo više razvijena nego u ostatku svijeta. Samim time sjevernoameričke kompanije su razvijenije te raspolažu većim kapitalom.

Iz tog razloga kružna putovanja u Europi organiziraju uglavnom kompanije sa sjedištem u SAD-u. Tek nešto kasnije, 90-ih godina dolazi do snažnijeg razvoja europskih kompanija.

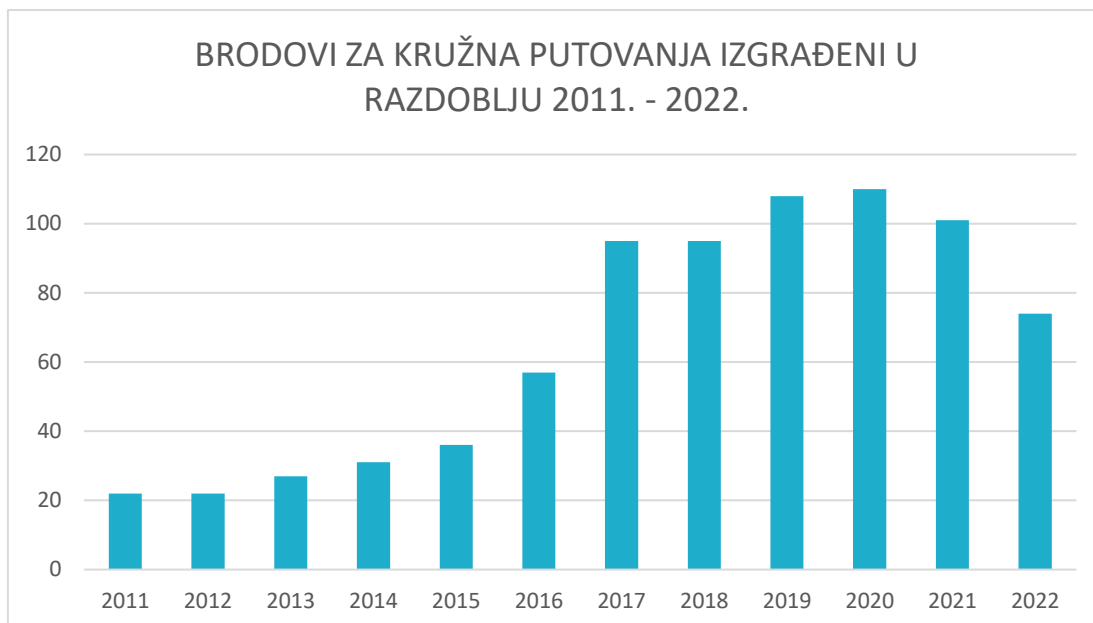
Osnivaju se dvije kompanije; *Festival Cruises*(1993.) iz Grčke i *Mediterranean Shipping Company* (1995.) iz Švicarske koje svoje brodove prilagođavaju europskom tržištu. Nedugo nakon se osniva i kompanija *Costa Crociere* koja prilagođuje ponudu europskim zahtjevima i postaje lider na tržištu.

U periodu od 90-ih godina pa do danas, brodovi postaju sve moderniji, luksuzniji i veći. Najveća klasa brodova se povećala za jednu trećinu (od 268 metara do 362 metara koliko iznosi najveći kruzer danas – Wonder of The Seas). Širina im se povećala dvostruko (od 32 metra do 64 metra), broj putnika se skoro utrostručio (2744 – 6988), kao i bruto tonaža (73000 – 237000).

Slika 10 – Wonder of The Seas – najveći kruzersvijeta iz flote Royal Caribbean International

Gledajući na razvoj industrije za kružna putovanja u posljednjih 10 godina, možemo zaključiti da broj brodova u ovoj industriji konstantno raste, izuzev godina provedenih u koroni, koje nisu objektivni pokazatelj razvoja tržišta.

Grafikon 1 - Brodovi za kružna putovanja izgrađeni u razdoblju 2011 – 2022

Godina	Kompanija	Brod/ovi	Postignuće
1818	Black Ball Line	Amity, Courier, Pacific i James Monroe	Prvi linijski jedrenjaci za prijevoz preko Atlantika
1838	Saint George Steam Packet Co	Sirius	Prvi putnički parobrod koji je preplovio Atlantik
1901	Hamburg America Line	Prinzessin Victoria Louise	Prvi namjenski brod isključivo za razonodu
1911	White Star Line	Olympic/Titanic	Početak „nove ere“ u putničkom prijevozu
1921	American Express Company	Laconia	Prvo kružno putovanje oko svijeta
1966	Norwegian Caribbean Line	Starward i Skyward	Prvi moderni brodovi za kružna putovanja

Tablica 1 – Značajne kompanije za povijesni razvoj kružnih putovanja

Možemo reći da sve od 60ih i 70ih godina pa do danas, industrija kružnih putovanja kontinuirano raste. Međutim ova činjenica nije sasvim točna obzirom na COVID – 19 krizu koja je 2020. godine značajno pogodila apsolutno sve grane turističke industrije pa tako i industriju kružnih putovanja.

2.4. UTJECAJ COVID – 19 KRIZE NA RAZVOJ KOMPANIJA ZA KRUŽNA PUTOVANJA

Pandemija COVID – 19 je pridonijela značajnim poremećajima u pomorskoj industriji. Najveće gubitke su očekivano imale kompanije za prijevoz putnika bilo to kružno, linijski ili ro-ro putnički prijevoz. Sve velike kompanije za kružna putovanja obustavile su polaske u ožujku 2020. godine, a novi brodovi koji su se trebali graditi su bili odgođeni obzirom da su se brodogradilišta zatvarala. Zbog toga je znatni dio brodova, naročito onih starijih, te godine završio u rezalištima.

Dio kompanija nije se mogao snositi s gubicima uzrokovanim pandemijom, pa je bio prisiljen proglasiti bankrot, kao primjerice velika kompanija iz Hong Konga Star Cruises koja je određeni period bila u top 3 najveće kompanije te jedina velika kompanija usmjerena azijskom tržištu kružnih putovanja. Drugi primjeri bankrota su i velika španjolska kompanija *Pullmantur Cruceros*. Vodeće grupacije su se protiv krize suočile na nešto drugačije načine naime grupacija *Carnival* je do 2022. godine napustio 23 broda dok je s druge strane grupacija *Royal Caribbean* odlučila prodati svoju kompaniju *Azamara Cruises*.

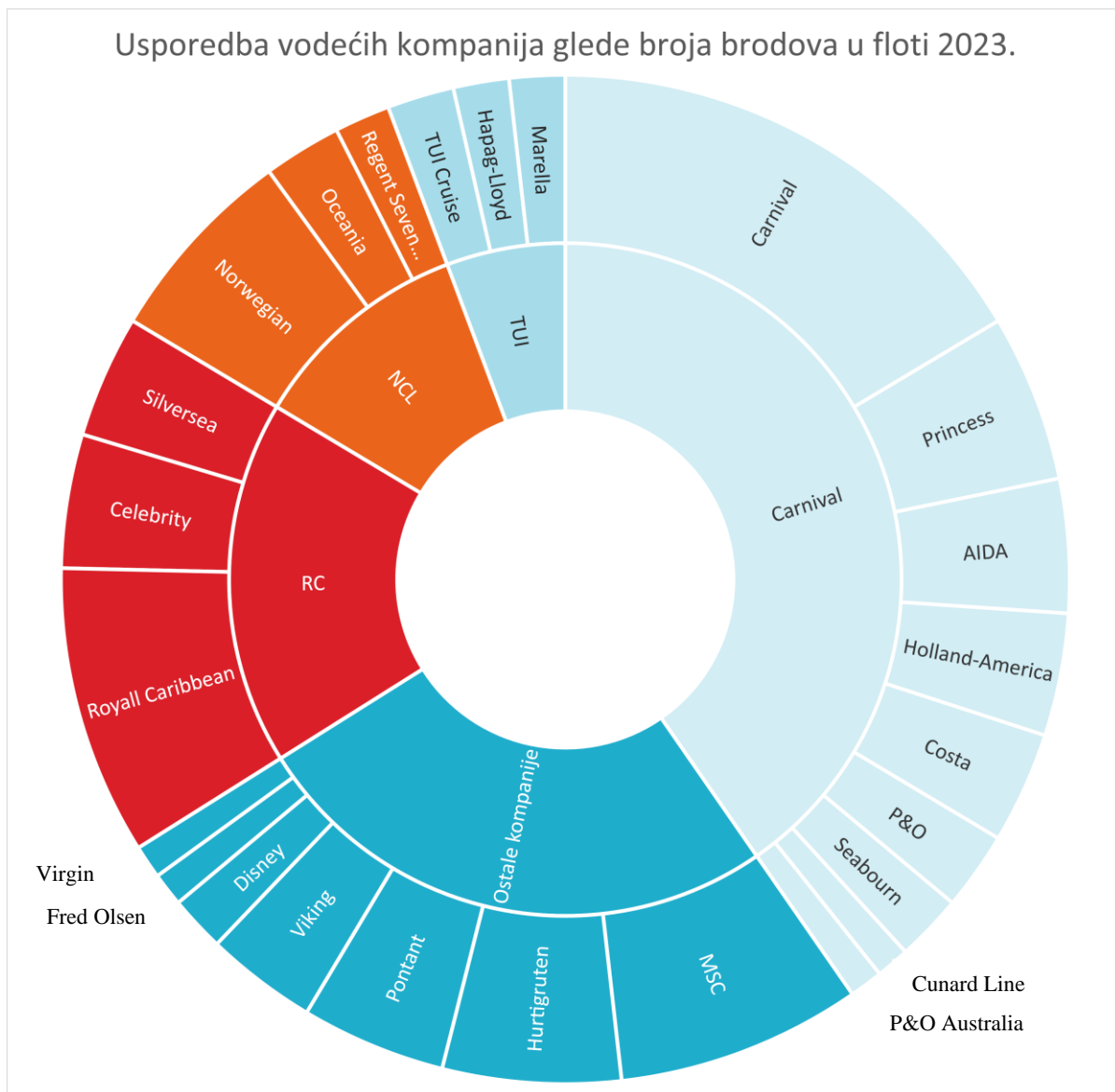
Srećom tijekom 2022. godine, situacija s virusom se poboljšava, te se kružna putovanja polako vraćaju na staro. U početku kompanije su organizirale putovanja s manjim brojem putnika i strogim mjerama (maske, obavezna testiranja itd.) kako bi povratile povjerenje putnika. Tijekom pisanja ovog rada (svibanj, 2023.) može se reći da se situacija potpuno smirila, te da brodovi plove bez mjera i punim kapacitetom. Nadajmo se da će statistika na kraju 2023. godine biti bolja od rekordne 2019.

3. KOMPANIJE ZA KRUŽNA PUTOVANJA

Kako bi kompanije ostale konkurentne na tržištu te se prilagodile stalnoj promjeni u ponudi i potražnji, one često postaju dio veće grupacije tzv. *parent company*. Iz tog razloga na tržištu je dugo vremena bilo tri velike korporacije često nazivane velikom trojkom u industriji za kružna putovanja. To su bile grupacije *Carnival Cruise Corporation*, *Royal Caribbean Cruises* i *Star Cruises*. Kompanija *Star Cruises* je tijekom pandemije COVID – 19 bankrotirala, ali kompanija koja je bila s njom u grupaciji *Norwegian Cruise Line*, je i dalje jedna od vodećih na tržištu. Međutim ovoj trojci se nedavno na vrhu pridružuje i samostalna kompanija *MSC Cruises* – najbrže rastuća kompanija za kružna putovanja, koja je jedina uspjela konkurirati ovim gigantima koji vladaju ovom industrijom više od 2 desetljeća, i tako zauzima 3. mjesto (stanje 2021) u ovoj industriji pa možemo reći da trenutno na tržištu vlada „velika četvorka“.

Grafikon2 – Udio na tržištu najvećih kompanija za kružna putovanja 2022. godine

Grafikon 3 – Usporedba vodećih kompanija glede broja brodova

Jedan od dobrih pokazatelja „moći“ kompanije je svakako broj brodova koje ona posjeduje (prikazano na grafikonu 3). Međutim prilikom uspoređivanja kompanija na ovaj način moramo imati na umu da ne vrijede svi brodovi jednako obzirom da su različitih dimenzija, opreme, godina starosti itd.

3.1. GRUPACIJE ZA KRUŽNA PUTOVANJA

3.1.1. Grupacija Carnival Corporation & Plc

Britansko-Američka korporacija *Carnival* je već nekoliko desetljeća lider u industriji za kružna putovanja. Postotak prihoda *Carnival* korporacije iznosi 37.1%, a broj putnika gotovo 6 milijuna, što čini 42% od ukupnog broja putnika. Korporacija je znatno ojačala 1996. godine kada su se dvije velike, tada samostalne kompanije, *P&O* i *Costa Crociere*, pridružile. Korporacija se trenutno sastoji od 9 kompanija *AIDA Cruises*, *Carnival Cruise Line*, *Costa Crociere*, *Cunard Line*, *Holland-America Line*, *P&O Cruises*, *P&O Cruises Australia*, *Princess Cruises* i *Seabourn Cruise*. Ukupno raspolažu sa stotinjak brodova s oko 258 000 kreveta (podatak 2022).

3.1.1.1. Carnival Cruise Line

Carnival Cruise Line je jedna od vodećih kompanija za kružna putovanja glede broja prevezenih putnika. Osnovana je 1972. godine na Floridi, SAD. Trenutno raspolažu sa 24 brodova i očekuju se još dva broda ove godine i jedan sljedeće.

Slika 11 – logo kompanije Carnival Cruise Line

Ime broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža	Klasa
Carnival Elation	1998	71 909 BT	Fantasy
Carnival Paradise	1998	71 909 BT	Fantasy
Carnival Sunshine	1996	102 853 BT	Sunshine
Carnival Sunrise	1999	101 509 BT	Sunshine
Carnival Radiance	2000	101 509 BT	Sunshine
Carnival Spirit	2001	88 500 BT	Spirit

Carnival Pride	2002	88 500 BT	Spirit
Carnival Legend	2002	88 500 BT	Spirit
Carnival Miracle	2003	88 500 BT	Spirit
Carnival Luminosa	2008	92 600 BT	Spirit
Carnival Conquest	2002	110 000 BT	Conquest
Carnival Glory	2003	110 000 BT	Conquest
Carnival Valor	2004	110 000 BT	Conquest
Carnival Liberty	2005	110 000 BT	Conquest
Carnival Freedom	2007	110 000 BT	Conquest
Carnival Splendor	2008	113 300 BT	Splendor
Carnival Dream	2009	128 000 BT	Dream
Carnival Magic	2011	128 000 BT	Dream
Carnival Breeze	2012	128 000 BT	Dream
Carnival Vista	2016	133 596 BT	Vista
Carnival Horizon	2018	133 596 BT	Vista
Carnival Panorama	2019	133 868 BT	Vista
Carnival Venezia	2018	145 225 BT	Venice
Mardi Gras	2021	181 808 BT	Excel
Carnival Celebration	2022	183 521 BT	Excel

Tablica 2 – Podaci o Carnival brodovima

Carnival u svoju flotu planira ubaciti još 2 broda u naredne dvije godine, a to su novogradnja *Carnival Jubilee* i preuzeti brod od *Costa Cruises* koji će nositi ime *Carnival Firenze*.

Kompanija cilja na ponudu za ljude srednje i niže platežne moći koji na brodu traže zabavu i relaksaciju, što je i bila ideja ove kompanije kada je osnovana. Stoga nije orijentirana na istraživanje novih destinacija. Nudi dnevnu i noćnu zabavu, koncerte, događaje, igre na sreću i sve ostale pogodnosti koje oni popularno nazivaju „Fun Ship“. Većina brodova plovi na Karibima, iako je moguće bukirati putovanje na raznim dijelovima Svijeta. (Bahami, Meksiko, Bermuda, Aljaska, Kanada, Havaji te nekim dijelovima Europe, Azije, Australije i Oceanije kao i transatlantska i transpacifička putovanja). Kompanija je znatno utjecala na razvoj ove industrije.

3.1.1.2. Costa Cruises

Costa Cruises je druga najveća Europska kompanija za kružna putovanja osnovana 1948. godine sa sjedištem u Italiji. Posjeduje 10 brodova podijeljenih u 6 klasa.

Slika 12 – logo kompanije Costa Cruises

Ime broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža	Klasa
Costa Fortuna	2003	102 669 BT	Fortuna
Costa Serena	2007	114 500 BT	Concordia
Costa Pacifica	2009	114 500 BT	Concordia
Costa Favolosa	2011	114 500 BT	Concordia
Costa Fascinosa	2012	114 500 BT	Concordia
Costa Deliziosa	2010	92 720 BT	Luminosa
Costa Diadema	2014	133 019 BT	Diadema
Costa Firenze	2020	135 500 BT	Venezia
Costa Smeralda	2019	185 010 BT	Excellence

Costa Toscana	2021	185 010 BT	Excellence
---------------	------	------------	------------

Tablica 3 – Podaci o Costa brodovima

Zanimljivo je da svi brodovi plove pod talijanskom zastavom, što je rijetkost na ovom tržištu obzirom na zastavu pogodnosti. Gotovo svi brodovi su sagrađeni u brodogradilištu Fincantieru Margheri, osim dva, na LNG pogon, koji su sagrađeni u Finskoj. Ova kompanija je vlasnik i najpoznatijeg broda za kružna putovanja Costa Concordia koji se 2012. godine nasukao i dijelimično potopio što je umalo dovelo do propadanja kompanije.

Costa Cruises je razvila svoj proizvod prilagođen europskom tržištu. Kompanija je namijenjena masovnom tržištu putnicima srednje platežne moći. Interijerom broda vlada talijanski osjećaj, kao i hrana i piće. Ima ponude za putovanja cijelim svijetom, ali bazirana je kružnim putovanjima u Mediteranu. Costa je prva međunarodna kompanija koja je od kineske vlade dobila dozvolu za rad na njihovom tržištu 2006. godine. Između ostalog ova kompanija organizira i putovanja na Jadranu te posjete Hrvatskoj.

3.1.1.3. Princess Cruises

Princess Cruises je sjevernoamerička kompanija za kružna putovanja osnovana 1965. godine sa sjedištem u Kaliforniji. Gledajući prihode 2021. najviše je pridonijela grupaciji *Carnival*, sa iznosom od \$2 065 350 000. Vlasnik je 15 brodova podijeljenih u samo 3 klase.

Slika 13 – logo kompanije Princess Cruises

Ime broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža	Klasa
Coral Princess	2002	91 627 BT	Coral
Island Princess	2003	91 627 BT	Coral
Grand Princess	1998	107 517 BT	Grand

Diamond Princess	2004	115 875 BT	Grand
Sapphire Princess	2004	115 875 BT	Grand
Caribbean Princess	2004	112 894 BT	Grand
Crown Princess	2006	113 561 BT	Grand
Emerald Princess	2007	113 561 BT	Grand
Ruby Princess	2008	113 561 BT	Grand
Royal Princess	2013	142 229 BT	Royal
Regal Princess	2014	142 229 BT	Royal
Majestic Princess	2017	142 216 BT	Royal
Sky Princess	2019	145 281 BT	Royal
Enchanted Princess	2020	145 281 BT	Royal
Discovery Princess	2022	145 000 BT	Royal

Tablica 4 – Podaci o Princess brodovima

Većina flote je izgrađena u Margheri u brodogradilištu Fincantieri. Princess planira u svoju flotu ubaciti još 2 broda 2024. i 2025. godine pod nazivom *Sun Princess* i *Star Princess*.

Kompanija je također prilagođena masovnom tržištu, a sadržaj na brodovima je uglavnom namijenjen ljudima srednje dobi i starijim ljudima. Proslavila ju je poznata Američka TV serija „The Love Boat“. Nudi putovanja diljem Svijeta, nije fokusirana na samo jedan dio kao prethodne dvije kompanije. S ovom kompanijom moguće je posjetiti razne lokacije na svim kontinentima kao što su: Aljaska, Azija, Australija i Oceanija, Sjeverna Amerika i Karibi, Europa, Japan, Južna Amerika pa čak i Antarktika. Također nudi preookeanska putovanja te putovanja oko svijeta.

3.1.1.4. AIDA Cruises

AIDA Cruises je njemačka kompanija za kružna putovanja osnovana 1960. godine u Rostoku. Posjeduje 12 brodova podijeljenih u 4 klase.

Slika 14 – logo kompanije AIDA Cruises

Ime broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža	Klasa
AIDAaura	2003	42 289 BT	Sphinx
AIDAdiva	2007	69 203 BT	Sphinx
AIDAbella	2008	69 203 BT	Sphinx
AIDAluna	2009	69 203 BT	Sphinx
AIDAblu	2010	71 304 BT	Icarus
AIDAsol	2011	71 304 BT	Icarus
AIDamar	2012	71 304 BT	Icarus
AIDAstella	2013	71 304 BT	Icarus
AIDAprima	2016	125 572 BT	Hyperion
AIDAPERLA	2017	125 572 BT	Hyperion
AIDAnova	2018	183 858 BT	Excellence
AIDAcosma	2021	183 858 BT	Excellence

Tablica 5 – Podaci o AIDA brodovima

Kao i kod Coste, svi brodovi plove pod talijanskom zastavom. Većina flote je sagrađena u njemačkom brodogradilištu Meyer Werft.

Kompanija cilja na mlađu populaciju, uglavnom iz Njemačke, koji biraju ovu kompaniju kao vrstu aktivnog odmora. Nudi sportske i fitness dvorane, profesionalnu njegu za djecu,

veliku ponudu događaja i ekskurzije. Svoja putovanja bazira na morima Sjeverne Europe i Mediterana.

3.1.1.5. Holland America Line

Holland America Line je dugovječna kompanija za prijevoz putnika iz Nizozemske koja je osnovana davne 1873. godine u Rotterdamu. Međutim 1989. godine korporacija Carnival kupuje ovu kompaniju, i tako se krenula razvijati u smjeru kompanije isključivo za kružna putovanja, sa sjedištem u Seattle, USA. Trenutno posjeduje 11 brodova podijeljenih u 4 klase.

Slika 15 – logo kompanije Holland America Line

Ime broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža	Klasa
MS Volendam	1999	61 214 BT	Rotterdam
MS Zaandam	2000	61 396 BT	Rotterdam
MS Zuiderdam	2002	82 305 BT	Vista
MS Oosterdam	2003	82 305 BT	Vista
MS Westerdam	2004	82 305 BT	Vista
MS Noordam	2006	82 305 BT	Vista
MS Eurodam	2008	82 318 BT	Signature
MS Nieuw Amsterdam	2010	86 700 BT	Signature
MS Koningsdam	2016	99 863 BT	Pinnacle

MS Nieuw Statendam	2018	99 863 BT	Pinnacle
MS Rotterdam	2021	99 863 BT	Pinnacle

Tablica 6 – podaci o Holland America brodovima

Brodovi su nešto manjih dimenzija, što Holland America smatra „perfektnom veličinom“ za brodove za kružna putovanja. Svi brodovi sagrađeni su u Margheri u Italiji a plove pod zastavom Nizozemske. Osim brodova u svom vlasništvu imaju i otok na Bahamima, *Half Moon Cay* namijenjen svim brodove *Carnival* grupacije.

Ova kompanija nudi skupocjene izlete, ciljajući tako na ljude visoke platežne moći, uglavnom starije dobi, koji na brodu traže odmor, izvrsnu uslugu i istraživanje novih destinacija. Kompanija se ponosi svojom dugom tradicijom, ukusnom hranom i kvalitetnim izletima. Nudi izlete diljem Svijeta, čak i u Hrvatskoj. Ipak glavni fokus ove kompanije je na Aljasku i Yukon.

3.1.1.6. P&O Cruises

P&O Cruises je britanska kompanija koja je potomak najstarije britanske kompanije P&O. Osnovana je 1977. godine u Southamptonu, UK. S korporacijom *Carnival* se spaja 2003. godine, nakon dugih pregovora, jer je u to vrijeme ova kompanija bila treća na tržištu po svom udjelu. Trenutno u svojoj floti posjeduju 7 brodova.

Slika 16 – logo kompanije P&O Cruises

Ime broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža	Klasa
Arivia	2022	185 581 BT	Family friendly
Iona	2020	184 089 BT	Family friendly
Britannia	2015	143 730 BT	Family friendly

Ventura	2008	116 017 BT	Family friendly
Azura	2010	115 055 BT	Family friendly
Aurora	2000	76 152 BT	Exclusively for adults
Arcadia	2005	84 342 BT	Exclusively for adults

Tablica 7 – Podaci o P&O brodovima

Svoje brodove nisu podijelili u tipične klase kao i većina drugih kompanija po bruto tonaži već prema vrsti svoje namijene. Pa su tako 5 brodova namijenili obiteljskim putovanjima, a 2 isključivo odraslima. Kompanija P&O nudi različite vrste putovanja, kao i različite cijene i lokacije. Nudi putovanja od dva dana do nekoliko mjeseci, pokušavajući se tako prilagoditi britanskom tržištu. Hvale se udobnošću smještaja i prvoklasnom hranom kao i svojom dugom tradicijom prijevoza putnika morem. Fokusirana je na područje Sjeverne Europe i Mediterana, a nudi i putovanja oko svijeta.

3.1.1.7. P&O Cruises Australia

P&O Cruises Australia je Britansko-Američka kompanija sa sjedištem u Sydneyu, Australija osnovana 2000. godine. Također je potomak famoznoj P&O kompaniji te se pridružuje korporaciji *Carnival* 2003. godine. Trenutno posjeduje 3 poprilično stara broda. Obzirom na mali broj brodova nisu podijeljeni u klase kao kod ostalih kompanija već su na neki način sami po sebi klasa za Australsko tržište.

Slika 17 – logo kompanije P&O Cruises Australia

Ime broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža
Pacific Explorer	1997	77 499 BT
Pacific Adventure	2001	108 865 BT

Pacific Encounter	2002	108 977 BT
-------------------	------	------------

Tablica 8 – Podaci o P&O Australia brodovima

Ponuda kompanije je razna, od vikend putovanja do školskih izleta, tuluma, avanture i proslava. Kao što samo ime govori, ova kompanija plovi na području Australije i Oceanije. Začetnik je kružnim putovanjima na području Australije, a svoje brodove prilagođuje Australiskim putnicima.

3.1.1.8. Cunard Line

Cunard Line je britanska kompanija osnovana davne 1840. godine u Southamptonu, UK. U prošlosti je bila najveći konkurent kompaniji *P&O* u preookeanskom prijevozu putnika. U sadašnjosti je vlasnik 3 broda.

Slika 18 – logo kompanije Cunard Line

Ime broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža
Queen Mary 2	2003	149 215 BT
Queen Victoria	2007	90 049 BT
Queen Elizabeth	2010	90 901 BT

Tablica 9 – Podaci o Cunard brodovima

Svi brodovi plove pod zastavom Bermude i imaju prepoznatljivu tamno-plavu boju oplata. Carnival početkom 2024. godine očekuje jednu novogradnju pod imenom *Queen Anne*.

Kompanija cilja na putnike visoke platežne moći, osiguravajući im udobnost, luksuz, vrhunsku ponudu hrane, skupocjeni interijer i obrazovne programe. *Cunard Line* drži do svoje tradicije i poznata je po tome da svojim putnicima pruža prekoceanska putovanja kao i putovanja oko svijeta. Osim toga preko ove kompanije moguće je uploviti i u pojedine hrvatske luke.

3.1.1.9. Seabourn Cruise Line

Seabourn Cruise Line je sjevernoamerička kompanija osnovana 1986. godine sa sjedištem u Seattleu, SAD. Posjeduje 6 brodova koji su znatno manjih dimenzija od prethodno navedenih kompanija.

Slika 19 – logo kompanije Seabourn Cruise Line

Ime broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža
Seabourn Odyssey	2009	33 346 BT
Seabourn Sojourn	2010	32 346 BT
Seabourn Quest	2011	32 348 BT
Seabourn Encore	2016	41 865 BT
Seabourn Ovation	2018	41 865 BT
Seabourn Venture	2022	23 000 BT

Tablica 10 – Podaci o Seabourn brodovima

Svi brodovi izgrađeni su u talijanskim brodogradilištima, a nose zastavu Bahama. U srpnju 2023. godine očekuje novogradnju pod imenom *Seabourn Pursuit* koja već ima zakazana putovanja u kolovozu ove godine.

Ova kompanija nudi ultra-luksuzna kružna putovanja, svoje putnike smješta u apartmane, a usluga je vrhunska i personalizirana. Na putovanjima obično bude svega 450 –

600 gostiju, nudeći im obilazak raznih lokacija na koje mega brodovi radi svojih dimenzija ne mogu pristati. Kao dobar primjer takvih lokacija su manje hrvatske luke (Vodice, Trogir, Opatija...) koje nisu često obuhvaćene u putovanjima drugih kompanija. Doduše kružna putovanja u hrvatskim vodama ni na ovoj kompaniji nisu prečesta pojava, prvo takvo putovanje je rezervirano tek za listopad 2024. godine.

3.1.2. Grupacija Royal Caribbean Cruises Ltd.

Grupacija Royal Caribbean Cruises pozicionirana je na drugom mjestu u industriji za kružna putovanja i najveći je konkurent grupaciji *Carnival*. Vlasnik je ukupno pedesetak brodova od kojih je 5 brodova Oasis klase –najveće klase brodova za kružna putovanja. Udio na tržištu ove kompanije iznosi 19.9% (stanje 2022.) U ovoj grupaciji se trenutno nalaze 3 kompanije *Royal Caribbean International*, *Celebrity Cruises* i *Silversea Cruises*.

3.1.2.1. Royal Caribbean International

Royal Caribbean International je najveća kompanija za kružna putovanja osnovana u Norveškoj 1968. godine, sa trenutnim sjedištem u Miamiu, SAD. Pozicionirana je na prvom mjestu gledajući i prihod \$3 048 670 000 (stanje 2021.) i broj putnika 2 657 900 (stanje 2021.) i broj brodova. Vlasnik je 26 broda uključujući i najvećeg broda za kružna putovanja.

Slika 20 – logo kompanije Royal Caribbean International

Ime broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža	Klasa
Grandeur of the Seas	1996	73 817 BT	Vision
Rhapsody of the Seas	1997	78 878 BT	Vision
Enchantment of the Seas	1997	82 910 BT	Vision
Vision of the Seas	1998	78 717 BT	Vision

Voyager of the Seas	1999	138 194 BT	Voyager
Explorer of the Seas	2000	138 194 BT	Voyager
Adventure of the Seas	2001	138 193 BT	Voyager
Navigator of the Seas	2002	139 999 BT	Voyager
Mariner of the Seas	2003	139 863 BT	Voyager
Radiance of the Seas	2001	90 090 BT	Radiance
Brilliance of the Seas	2002	90 090 BT	Radiance
Serenade of the Seas	2003	90 090 BT	Radiance
Jewel of the Seas	2004	90 090 BT	Radiance
Freedom of the Seas	2006	156 271 BT	Freedom
Liberty of the Seas	2007	155 889 BT	Freedom
Independence of the Seas	2008	155 889 BT	Freedom
Oasis of the Seas	2009	226 838 BT	Oasis
Allure of the Seas	2010	225 282 BT	Oasis
Harmony of the Seas	2016	226 963 BT	Oasis
Symphony of the Seas	2018	228 081 BT	Oasis
Wonder of the Seas	2022	236 857 BT	Oasis
Quantum of the Seas	2014	168 666 BT	Quantum
Anthem of the Seas	2015	168 666 BT	Quantum
Ovation of the Seas	2016	168 666 BT	Quantum
Spectrum of the Seas	2019	169 379 BT	Quantum
Odyssey of the Seas	2021	167 704 BT	Quantum

Tablica 9 – Podaci o Royal Caribbean brodovima

Royal Caribbean do 2026. godine očekuje još četiri novogradnje *Icon of the Seas* i *Utopia of the Seas*, a drugim brodovima još nije odlučeno ime. U svom vlasništvu ima i jedan otok na Bahamima, *Cococay*, na kojemu su izgrađeni mnogi zabavni sadržaji namijenjeni putnicima Royal Caribbean grupacije. Osim toga vlasnik je i djela obale na Haitima, *Labadee*.

Kompanija cilja na putnike srednje i visoke platežne moći. Poznata je po svojim megabrodovima na kojima se mogu naći razne aktivnosti kao što su klizalište na ledu, mini-golf, košarkaški tereni, simulatori za surfanje, stijene za penjanje, bilijar pa čak i boksački ring. Usmjeren je mlađoj populaciji, bračnim parovima i obiteljima koji odmor na brodu žele pretvoriti u doživljaj. Kompanija obuhvaća sve popularne destinacije za kružna putovanja sa najvećim fokusom na Karipsko otočje. Royal Caribbean je jedna od kompanija preko koje se može, ne tako rijetko, posjetiti i hrvatska obala.

3.1.2.2. *Celebrity Cruises*

Celebrity Cruises je sjevernoamerička kompanija za kružna putovanja osnovana 1988. godine u Grčkoj, sa trenutnim sjedištem u Miamiju, SAD. U vlasništvu ima 12 brodova za kružna putovanja 2 broda za ekspedicijska putovanja i jedan luksuzni katamaran.

Slika 21 – logo kompanije Celebrity Cruises

Ime broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža	Klasa
Celebrity Millennium	2000	91 000 BT	Millenium
Celebrity Infinity	2001	91 000 BT	Millenium
Celebrity Summit	2001	91 000 BT	Millenium

Celebrity Constellation	2002	91 000 BT	Millenium
Celebrity Solstice	2008	121 878 BT	Solstice
Celebrity Equinox	2009	121 878 BT	Solstice
Celebrity Eclipse	2010	121 878 BT	Solstice
Celebrity Silhouette	2011	122 210 BT	Solstice
Celebrity Reflection	2012	125 366 BT	Solstice
Celebrity Edge	2018	130 818 BT	Edge
Celebrity Apex	2020	130 818 BT	Edge
Celebrity Beyond	2022	140 600 BT	Edge
Celebrity Xpedition	2001	2 842 BT	Expedition
Celebrity Xploration	2017	319 BT	Expedition
Celebrity Fiora	2019	5 739 BT	Expedition

Tablica 10 – Podaci o Celebrity brodovima

Ova kompanija do kraja ove godine očekuje još jedan brod *Celebrity Ascentte 2025*. još jedan kojemu još nije odlučeno ime.

Ova kompanija usmjerena je putnicima visoke i srednje platežne moći u starijoj životnoj dobi. Nudi klasičan i elegantan oblik putovanja. Interijer ovih brodova je moderan i luksuzan, a usluga i hrana su visokokvalitetni. Nudi putovanja diljem Svijeta, a jedna je od rijetkih kompanija za kružna putovanja koja ima ekspedicijske brodove za istraživanje atraktivnog arhipelaga Galapagosa u Ekvadoru. Također je moguće i bukirati 3 hrvatske najposjećenije luke Dubrovnik, Split i Zadar putem ove kompanije.

3.1.2.3. Silversea Cruises

Silversea Cruises je europska kompanija za kružna putovanja osnovana 1994. godine u Monaku. Postala je član grupacije *Royal Caribbean Cruises* tek nedavno, 2020. godine. Vlasnik je 6 brodova za kružna putovanja te 5 brodova za ekspedicijska putovanja.

Slika 22 – logo kompanije Silversea Cruises

Ime broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža	Klasa
Silver Shadow	2000	28 258 Bt	Cruise ship
Silver Whisper	2001	28 258 BT	Cruise ship
Silver Spirit	2009	39 519 BT	Cruise ship
Silver Muse	2017	40 844 BT	Cruise ship
Silver Moon	2020	40 844 BT	Cruise ship
Silver Dawn	2021	40 844 BT	Cruise ship
Silver Explorer	1989	6 072 BT	Expedition vessel
Silver Cloud	1994	16 800 BT	Expedition vessel
Silver Wind	1995	16 800 BT	Expedition vessel
Silver Origin	2020	6 365 BT	Expedition vessel
Silver Endeavour	2021	20 449 BT	Expedition vessel

Tablica 11 – Podaci o Silversea brodovima

U naredne dvije godine Silversea očekuje još dvije novogradnje *Silver Nova* i *Silver Ray*.

Kompanija Silversea svojim putnicima nudi luksuzna kružna i ekspedicijska putovanja. Pruži visoku kvalitetu usluge, romantiku, komfor te uslugu i hranu. Također svoju ponudu bazira na pružanje zapanjujućih pogleda iz svojih kabina odnosno veranda, na raznim

destinacijama na koje oni najveći brodovi za kružna putovanja ne mogu uploviti. Ova kompanija organizira „pole-to-pole“ putovanja na preko 900 destinacija, na svih 7 kontinenta. Među navedenih 900 destinacija svoje mjesto pronašlo je i 5 Hrvatskih luka: Dubrovnik, Split, Zadar, Hvar i Korčula.

3.1.3. Grupacija Norwegian Cruise Line Holdings Ltd.

Grupacija Norwegian Cruise Line Holdings jedna je od vodećih u industriji za kružna putovanja. Osnovana je 2011. godine, a svoje sjedište ima u Miamiu, SAD. Trenutno zauzima 4. mjesto, sa tržišnim udjelom od 9.3% (stanje 2022.). U svojoj floti posjeduje tridesetak brodova. Pod sobom ima 3 kompanije *Norwegian Cruise Line*, *Oceania Cruises* i *Regent Seven Seas*.

3.1.3.1. Norwegian Cruise Line

Norwegian Cruise Line najstarija je kompanija za kružna putovanja osnovana 1966. godine u Norveškoj, a danas ima sjedište u Miamiu, SAD. Posjeduje 18 brodova podijeljenih u 8 klasa.

Slika 23 – logo kompanije Norwegian Cruise Line

Ime broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža	Klasa
Norwegian Sky	1999	77 104 BT	Sun
Norwegian Sun	2001	78 309 BT	Sun
Norwegian Star	2001	91 740 BT	Dawn
Norwegian Dawn	2002	92 250 BT	Dawn
Norwegian Spirit	1998	75 904 BT	Leo
Pride of America	2005	80 439 BT	Pride of America
Norwegian Jewel	2005	93 502 BT	Jewel

Norwegian Jade	2006	93 558 BT	Jewel
Norwegian Pearl	2006	93 530 BT	Jewel
Norwegian Gem	2007	93 530 BT	Jewel
Norwegian Epic	2010	155 873 BT	Epic
Norwegian Breakaway	2013	145 655 BT	Breakaway
Norwegian Getaway	2014	145 655 BT	Breakaway
Norwegian Escape	2015	164 600 BT	Breakaway
Norwegian Joy	2017	167 725 BT	Breakaway
Norwegian Bliss	2018	168 028 BT	Breakaway
Norwegian Encore	2019	169 145 BT	Breakaway
Norwegian Prima	2022	142 500 BT	Prima

Tablica 12 – Podaci o Norwegian brodovima

Svi brodovi plove pod zastavom Bahama, osim *Pride of America* koji plovi pod zastavom SAD-a koji je ujedino i jedini brod za kružna putovanja s takvom značajkom. Norwegian Cruise Line ponosi se vlasništvom najmlađe flote u industriji kružnih putovanja u cijeloj Sjevernoj Americi. Norwegian do 2028. godine očekuje 5 novogradnjih, od kojih bi brod *Norwegian Vivat* trebao zaploviti krajem tekuće godine. Osim toga u svojem vlasništvu ima i 2 otoka, jedan na Bahamima, *Great Stirrup Cay* i jedan u Belizeu *Harvest Cayena* kojima su brojni beach-barovi, restorani i privatne plaže.

Ova kompanija usmjerena je prema putnicima svih dobnih skupina. Od 2000. godine nudi svoju metodu kružnih putovanja koju naziva „freestyle cruising“ koja podrazumijeva opuštajući odmor bez obaveza i službenih pravila ponašanja. Plovi u svim razvijenim regijama svijeta uključujući i luke na Jadranu. Nudi putovanja u 6 luka Hrvatske: Dubrovnik, Split, Zadar, Hvar, Korčula i Rijeka.

3.1.3.2. Oceania Cruises

Oceania Cruises je kompanija za kružna putovanja osnovana 2002. godine sa sjedištem u Miamiu, SAD. Do 2014. godine djeluje kao samostalna kompanija, a nakon toga ulazi u grupaciju NCLH. Trenutno posjeduje 7 brodova podijeljenih u 2 klase.

Slika 24 – logo kompanije Oceania Cruises

Ime broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža	Klasa
Regatta	1998	30 277 BT	Regatta
Nautica	2000	30 277 BT	Regatta
Insignia	1998	30 277 BT	Regatta
Sirena	1999	30 277 BT	Regatta
Marina	2011	66 084 BT	Oceania
Riviera	2012	66 084 BT	Oceania
Vista	2023	67 817 BT	Allura

Tablica 13 – Podaci o Oceania brodovima

Do 2025. godine ovu kompaniju očekuje još jedan brod pod nazivom *Allura*. Svi brodovi ove kompanije plove pod zastavom Maršalovih Otoka.

Kompanija Oceania Cruises nudi strastvena putovanja u svojim, nešto starijim, ali luksuznim brodovima. Nudi izvrsnu gastronomsku ponudu i kvalitetu usluge kao i razgledavanje egzotičnih lokacija. Namijenjena je ljudima srednje dobi i bračnim parovima. Plovi svim dijelovima Svijeta, a u svojoj ponudi ima čak 6 hrvatskih luka: Dubrovnik, Split, Zadar, Hvar, Korčula i Rovinj.

3.1.3.3. *Regent Seven Seas*

Regent Seven Seas je kompanija za kružna putovanja osnovana 1992. godine sa sjedištem u Miamiu, SAD. U vlasništvu ima 5 brodova manjih dimenzija.

Slika 25 – logo kompanije Regent Seven Seas Cruises

Ime broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža
Seven Seas Navigator	1999	28 550 BT
Seven Seas Voyager	2003	42 363 BT
Seven Seas Mariner	2001	48 075 BT
Seven Seas Explorer	2016	55 254 BT
Seven Seas Splendor	2020	55 254 BT

Tablica 14 – Podaci o Regent Seven Seas brodovima

Ovu kompaniju očekuje još jedna novogradnja koja bi trebala biti isporučena do kraja tekuće godine, a riječ je o brodu *Seven Seas Grandeur*.

Kompanija je poznata po svom ultra-luksuzu. Namijenjena je populaciji visoke platežne moći, a u ponudi ima najskuplja putovanja u ovoj industriji. U cijenu karte ulazi tzv. “all-inclusive” ponuda, odnosno na brodu su svi troškovi uključeni u cijenu karte. Ova kompanija tijekom putovanja nudi neograničene izlete, pića, internet, hranu i razne druge usluge bez dodatnog plaćanja. Plovi morima diljem Svijeta, posjećujući više od 500 luka, od kojih je 6 hrvatskih: Dubrovnik, Split, Zadar, Hvar, Korčula i Rijeka.

3.1.4. Grupacija TUI Group

TUI Group je najviše pozicionirana turistička kompanija u Europi. Ovaj gigant u svom vlasništvu ima brojne zrakoplove, putničke agencije, hotele i brodove za kružna putovanja. Iako im brodovi nisu glavni prihod zarade, ova grupacija zauzima 5. mjesto u industriji za kružna putovanja sa udjelom na tržištu od 3%. U vlasništvu ima 3 kompanije za kružna putovanja morem *TUI Cruises*, *Marella Cruises* i *Hapag-Lloyd Cruises* i jednu za kružna putovanja rijekom *TUI River Cruises*.

3.1.4.1. TUI Cruises

TUI Cruises je njemačka kompanija za kružna putovanja osnovana 2007. godine u Hamburgu. Ova kompanija je spoj dvije velike svjetske kompanije, TUI AG (najveća turistička kompanija u Europi) i Royal Caribbean (druga najveća kompanija za kružna putovanja u svijetu). Flota ove kompanije se sastoji od 6 brodova za kružna putovanja oceanom.

Slika 26 – logo kompanije TUI Cruises

Ime Broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža
Mein Schiff 3	2014	99 526 BT
Mein Schiff 4	2015	99 526 BT
Mein Schiff 5	2016	99 785 BT
Mein Schiff 6	2017	98 811 BT
Mein Schiff 1	2018	111 554 BT
Mein Schiff 2	2019	111 554 BT

Tablica 15 – Podaci o TUI brodovima

Svi brodovi su vrlo mladi, najstariji izgrađen tek 2014. godine i svi plove pod zastavom Malte. Osim brodova za kružna putovanja oceanom, ova kompanija nudi kružna putovanja rijekama u Europi, za sada na 3 broda *TUI Isla*, *TUI Maya* i *TUI Skyla*. Ovoj floti bi se do kraja 2026. godine trebalo pridružiti još 3 broda za kružna putovanja oceanom *Mein Schiff 7*, *Mein Schiff 8* i *Mein Schiff 9*.

Kompanija TUI Cruises usmjerena je prema njemačkom tržištu. Najveći je konkurent kompaniji AIDA Cruises. Na brodu se govori njemački, a namijenjena je raznim uzrastima, bilo to mladim parovima, obiteljima ili samcima. Nudi putovanja na raznim destinacijama diljem svijeta s glavnim fokusom na Sjevernu Europu i Mediteran.

3.1.4.2. *Marella Cruises*

Marella je britanska kompanija za kružna putovanja osnovana 1973. godine. U svojem vlasništvu ima 5 relativno starih brodova.

Slika 27 – logo kompanije Marella Cruises

Ime Broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža
Marella Discovery	1996	69 130 BT
Marella Discovery 2	1995	69 130 BT
Marella Explorer	1996	76 522 BT
Marella Explorer 2	1995	71 545 BT
Marella Voyager	1997	77 303 BT

Tablica 16 – Podaci o Marella brodovima

Kompanija nudi luksuzna putovanja namijenjena putnicima srednje i visoke platežne moći. Ponuda je usmjerena prema starijim bračnim parovima i umirovljenicima, uglavnom Britancima. Kompanija nudi tematska putovanja „Themed Cruises“ kao primjerice stvaranje nostalgične atmosfere 80ih i 90ih godina prošlog stoljeća ili božićnog i novogodišnjeg putovanja. Preko ove kompanije moguće je ploviti morima Sjeverne Amerike, Karibima, Europi, Sjevernoj Africi i Aziji. Od hrvatskih luka posjećuje Dubrovnik, Split, Zadar i Rijeku.

3.1.4.3. Hapag-Lloyd Cruises

Hapag-Lloyd Cruises je njemačka kompanija za kružna putovanja osnovana 1970. godine u Hanoveru. Kompaniju su osnovale nekadašnje dvije velike brodarske kompanije Hamburg-America Line i Norddeutscher Lloyd koje su sa svojim radom krenule još sredinom 19. stoljeća. Imaju malu flotu od svega 2 broda za kružna putovanja 3 broda za ekspedicijska putovanja.

Slika 28 – logo kompanije Hapag-Lloyd Cruises

Ime Broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža	Klasa
MS Europa	1999	28 890 BT	Cruise ship
MS Europa 2	2013	42 830 BT	Cruise ship
Hanseatic Spirit	2021	15 650 BT	Expedition
Hanseatic Inspiration	2019	15 650 BT	Expedition
Hanseatic Nature	2019	15 650 BT	Expedition

Tablica 17 – Podaci o Hapag-Lloyd brodovima

Radi se o kompaniji koja je poznata po svojim ultra-luksuznim kružnim i ekspedicijskim putovanjima. Brodovi *MS Europa*, *Hanseatic Nature* i *Hanseatic Inspiration* su namijenjeni njemačkom tržištu, a preostala dva broda su za internacionalne putnike. Zanimljivo je i to da ova kompanija, na različitim brodovima ima i različitu ponudu. Pa tako na brodu *MS Europa* nudi tradicionalna putovanja namijenjena starijim generacijama, dok je brod *MS Europa 2* namijenjena mlađoj populaciji. Putovanja nude diljem Svijeta na svih 7 kontinenta, uključujući i razne hrvatske luke kao što su Dubrovnik, Split, Hvar, Zadar, Trogir i Opatiju.

3.2. SAMOSTALNE KOMPANIJE ZA KRUŽNA PUTOVANJA

3.2.1. MSC Cruises

MSC je švicarski gigant u industriji kružnog putovanja. Osnovana je 1989. u Napulju, Italija i trenutno je pozicionirana na 3. mjestu ukupnog tržišnog udjela u ovoj industriji. Kompanija je nedavno od *Coste* preuzela 1. mjesto na Europskom tržištu kružnih putovanja. MSC Cruises je najbrže rastuća kruzer kompanija na Svijetu. U vlasništvu trenutno imaju 22 broda za kružna putovanja podijeljenih u 8 klasa.

Slika 29 – logo kompanije MSC Cruises

Ime Broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža	Klasa
MSC Armonia	2001	65 542 BT	Lirica
MSC Sinfonia	2002	65 542 BT	Lirica
MSC Lirica	2003	65 591 BT	Lirica
MSC Opera	2004	65 591 BT	Lirica
MSC Musica	2006	92 409 BT	Musica
MSC Orchestra	2007	92 409 BT	Musica
MSC Poesia	2008	92 627 BT	Musica
MSC Magnifica	2010	95 128 BT	Musica
MSC Fantasia	2008	137 936 BT	Fantasia
MSC Splendida	2009	137 936 BT	Fantasia
MSC Divina	2012	139 400 BT	Fantasia

MSC Preziosa	2013	139 400 BT	Fantasia
MSC Meraviglia	2017	171 589 BT	Meraviglia
MSC Bellissima	2019	171 589 BT	Meraviglia
MSC Grandiosa	2019	181 541 BT	Meraviglia-plus
MSC Virtuosa	2021	181 541 BT	Meraviglia-plus
MSC Euribia	2023	184 011 BT	Meraviglia-plus
MSC Seaside	2017	153 516 BT	Seaside
MSC Seaview	2018	153 516 BT	Seaside
MSC Seashore	2021	179 412 BT	Seaside-EVO
MSC Seascape	2022	170 400 BT	Seaside-EVO
MSC World Europa	2022	215 863 BT	World

Tablica 18 – Podaci o MSC brodovima

Ovu kompaniju do kraja 2028. godine očekuje čak 9 novogradnji *MSC World America*, *MSC World Europa III*, *MSC World Europa IV*, *Explora I*, *Explora II*, *Explora III*, *Explora IV*, *Explora V* i *Explora VI*. MSC Cruises je vlasnik i jednog otoka na Bahamima, *Ocean Cay*.

Kompanija nudi masovni oblik kružnog putovanja. Usmjerena je prema putnicima niže i srednje platežne moći. Kod biranja putovanja na MSC brodovima, može se izabrati između različitih značajki koje će vam biti omogućene tijekom cijelog putovanja, oni to nazivaju „MSC Experiences“. Pa tako primjerice možete dopustiti kompaniji da izabere kabinu za vas, pa će cijena putovanja biti nešto manja. Kompanija nudi putovanja diljem svijeta, s fokusom na Mediteran. U posljednje vrijeme krenula se sve više razvijati na Karibima kao i na područje Dalekog istoka. Nije rijetkost vidjeti MSC-ov brod u Jadranu, pa tako njihova ponuda obuhvaća i 5 hrvatskih luka: Dubrovnik, Split, Zadar, Rijeka i Šibenik u kojima je poprilično redovit gost.

3.2.2. Disney Cruise Line

Disney Cruise Line je sjevernoamerička kompanija za kružna putovanja osnovana 1996. godine. Kako nisu bili zadovoljni pregovorima s dvije vodeće grupacije *Carnival* i *Royal Caribbean* odlučili su djelovati samostalno. Trenutno posjeduju 5 brodova podijeljenih u 3 klase.

Slika 30 – logo kompanije Disney Cruise Line

Ime Broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža	Klasa
Disney Magic	1997	83 969 BT	Magic
Disney Wonder	1999	84 130 BT	Magic
Disney Dream	2011	129 690 BT	Dream
Disney Fantasy	2012	129 690 BT	Dream
Disney Wish	2022	144 000 BT	Wish

Tablica 19 – Podaci o Disney brodovima

Svi brodovi imaju prepoznatljivu tamno-plavu boju oplata s zlatnom linijom. Ova kompanija u naredne 3 godine planira u svoju flotu uvesti još 3 nova megabroda, *Disney treasure* sljedeće godine, a ostalima će ime biti dano naknadno. U svom vlasništvu ima i otok na Bahamima, *Castaway Cay* namijenjen isključivo svojim putnicima.

Ova kompanija organizira isključivo tematska putovanja. Namijenjena prvenstveno obiteljima i djeci kao i svim obožavateljima *Disney* crtića. Budući da se na putovanjima očekuje da će biti puno djece, ponuda na brodu je prilagođena njima, pa su tako primjerice kockanje i slične stvari, koje su na drugim kompanijama uobičajene, ovdje zabranjene. Disney Cruise Line svojim brodovima plovi na raznim područjima Svijeta s najviše putovanja na Karibima, Europi i Aljasci.

3.2.3. Viking Cruises

Viking Cruises je vodeća kompanija za riječna kružna putovanja u Svijetu. Osnovana je u Švicarskoj 1997. godine. Ima flotu od 76 brodova za riječna kružna putovanja koji plove diljem svijeta, najviše na koridoru Rajna-Majna-Dunav. Od 2013. godine, ova kompanija se bavi i kružnim putovanjima oceanom. Trenutno posjeduje flotu od 10 brodova za kružna putovanja oceanom.

Slika 31 – logo kompanije Viking Cruises

Ime Broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža	Klasa
Viking Star	2015	47 842 BT	Cruise ship
Viking Sea	2016	47 842 BT	Cruise ship
Viking Sky	2017	47 842 BT	Cruise ship
Viking Orion	2018	47 842 BT	Cruise ship
Viking Jupiter	2019	47 842 BT	Cruise ship
Viking Venus	2021	47 842 BT	Cruise ship
Viking Mars	2022	47 842 BT	Cruise ship
Viking Neptune	2022	47 842 BT	Cruise ship
Viking Saturn	2023	47 842 BT	Cruise ship
Zhao Shang Yi Dun	2017	47 842 BT	Cruise ship (Kina)
Viking Octantis	2022	30 150 BT	Expedition cruise
Viking Polaris	2022	30 150 BT	Expedition cruise

Tablica 20 – Podaci o Viking brodovima

Zanimljivost ove kompanije je ta što su svi brodovi sestrinski, dugi su 227m, široki 29m, imaju bruto tonažu od 47 842 BT, sagrađeni su u istom brodogradilištu Fincantieri i svi plove pod zastavom Norveške osim broda *Zhao Shang Yi Dun* koji vijori zastavu Kine. Od 2022. godine, kompanija posjeduje i 2 broda za ekspedicijska putovanja. Do 2028. godine *Viking* planira u svoju flotu ubaciti još čak 8 brodova istih dimenzija, kojima ime još nije određeno.

Kompanija je usmjerena prema putnicima srednje i visoke platežne moći. Na putovanjima nudi „ozbiljne“ stvari kao što su obrazovne programe, izložbe, klasičnu glazbu i tome slično. Na brodovima nema zabavnih stvari poput kockarnica, karaoka, tuluma i igrice. Program je namijenjen odraslim ljudima, najviše umirovljenicima, a mladima od 18 je zabranjeno pristupiti na brod. Kompanija ima striktna pravila i svim putnicima nudi isti, unaprijed planirani program. Viking Cruises organizira putovanja na gotovo svim popularnim lokacijama u ovoj industriji, fokusirajući se na obrazovni i kulturološki pristup posjećenim mjestima. Destinacije obuhvaćaju i hrvatske luke Dubrovnik, Split, Zadar i Šibenik.

3.2.4. Hurtigruten Cruises

Hurtigruten Cruises je norveška kompanija za kružna putovanja, osnovana 1893. godine u Oslu. Kompanija posjeduje 16 manjih brodova.

Slika 32 – logo kompanije Hurtigruten Cruises

Ime broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža
MS Nordlys	1994	11 204 BT
MS Vesterålen	1983	6 261 BT
MS Kong Harald	1993	11 204 BT

MS Nordenorge	1997	11 384 BT
MS Polarlys	1996	11 341 BT
MS Nordkapp	1996	11 386 BT
MS Richard With	1993	11 205 BT
MS Havila Capella	2021	15 519 BT
MS Havila Castor	2022	15 519 BT

Tablica 21 – Podaci o Hurtigruten brodovima

Ova kompanija nudi obalna i ekspedicijska putovanja. Cilja na putnike srednje i visoke platežne moći, starije životne dobi. Nudi luksuzna putovanja, ploveći najviše uz obalu Norveške (od juga prema sjeveru i natrag) i ulascima u norveške fjordove. Osim Norveške nudi i druge putovanja na druge egzotične destinacije poput Aljaske, Britanskih otoka, Islanda, Anktarktike i Galapagosa.

3.2.5. Virgin Voyages

Virgin Voyages je mlada kompanija za kružna putovanja osnovana 2014. godine sa sjedištem na Floridi, SAD. Vlasnik ove kompanije je velika britanska kompanija *Virgin group* koja se bavi raznim industrijama („multy-industry company“), a najpoznatija je po svom utjecaju u glazbenoj industriji. Ima vrlo mladu flotu od 3 broda.

Slika 33 – logo kompanije Virgin Voyages

Ime broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža
Scarlet Lady	2020	110 000 BT
Valiant Lady	2021	110 000 BT
Resilient Lady	2023	110 000 BT

Tablica 22 – Podaci o Virgin brodovima

Očekuje se da će se ovoj modernoj floti pridružiti još jedna novogradnja pod imenom *Brilliant Lady* koja bi trebala zaploviti do kraja ove godine. Virgin Voyages je vlasnik i djela obale otoka *Bimini* na Bahamima.

Kompanija se trudi odmaknuti od tradicionalnih kružnih putovanja i nudi svoj originalan proizvod. Namijenjena isključivo odraslima, mladim od 18 je zabranjen ulazak na brod. Stoga nudi zabavni program za odrasle namijenjen pretežito mladim i starijim parovima, društvu ili samcima. Program je alternativan, uključuje erotski humor, tattoo shop i kasne večernje tulumbe. Putovanja nudi na Karibima, Europi, Južnom Pacifiku kao i putovanja preko oceana. Virgin Voyages među svoje europske destinacije nudi i dvije hrvatske najpoznatije luke u industriji kružnih putovanja Dubrovnik i Split.

3.2.6. Fred Olsen Cruise Lines

Fred Olsen Cruise Lines je norveška kompanija za kružna putovanja osnovana 1848. godine sa sjedištem u Ujedinjenom Kraljevstvu. Vlasnik ove kompanije je značajna norveška turistička kompanija *Fred. Olsen & Co.* U svojoj floti imaju 3 starija broda za oceanska kružna putovanja i jedan brod za riječna putovanja *Brabant*.

Slika34 – logo kompanije Fred Olsen Cruise Lines

Ime broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža
Balmoral	1988	43 537 BT
Borealis	1997	61 849 BT
Bolette	2000	62 735 BT

Tablica 23 – Podaci o Fred Olsen brodovima

Kompanija nudi elegantna putovanja na manjim brodovima, na kojima je, kako oni kažu, prijateljska i obiteljska atmosfera. Ugođaj na brodu je prilagođen najviše britanskom tržištu, a ponuda ljudima u starijoj životnoj dobi. Najveći fokus ove kompanije je pružati putovanja i izlete na neuobičajenim destinacijama, o kojima brine posebni sektor. Itinerar se

svake godine mijenja. Brodovi ove kompanije plove uglavnom u područjima Sjeverne Europe, međutim tijekom određenih mjeseci nudi i putovanja na egzotičnim lokacijama diljem svijeta.

3.2.7. Pontant Cruises

Pontant Cruises (*Compagnie du Pontant* - CDP) je francuska kompanija za kružna putovanja osnovana 1988. godine u Marseju. U vlasništvu ima 13 brodova podijeljenih u 5 klasa.

Slika 35 – logo kompanije Pontant Cruises

Ime broda	Godina proizvodnje	Bruto tonaža	Klasa
Le Pontant	1991	1 489 BT	Le pontant
Le Boréal	2010	10 700 BT	Boreal
L'Austral	2011	10 944 BT	Boreal
Le Soléal	2012	10 944 BT	Boreal
Le Lyrial	2015	10 944 BT	Boreal
Le Lapérouse	2018	9 900 BT	Explorer
Le Champlain	2018	9 900 BT	Explorer
Le Bougainville	2019	9 900 BT	Explorer
Le Dumont-d'Urville	2019	9 900 BT	Explorer
Le Bellot	2020	9 900 BT	Explorer
Le Jacques Cartier	2020	9 900 BT	Explorer
Le Commandant Charcot	2021	30 000 BT	Polar Exploration
Paul Gauguin	1997	19 200 BT	Pault Gauguin

Tablica 24 – Podaci o Pontant brodovima

Pontant Cruises je najveća kompanija po pitanju kružnih putovanja jahtama. Na svojim jahtama nudi ultra – luksuzna putovanja egzotičnim lokacijama. Brod Le Commandant Charcot izgrađen 2021. godine poznat je kao prvi brod koji je istovremeno ledolamac i brod za kružna putovanja. Ova kompanija nudi putovanja diljem svijeta. Čest su gost u Hrvatskoj gdje nude putovanja u čak 13 luka na 3 različita broda.

4. PODJELA KOMPANIJA

U današnje vrijeme postoji veliki broj kompanija za kružna putovanja i sve se one na neki način pokušavaju probiti na tržište. Kako bi to postigle većina kompanija pokušava na neki način biti posebno i nuditi nešto što nijedna druga kompanija već ne nudi. Stoga se kompanije mogu podijeliti ovisno o raznim faktorima. U svom radu ja sam se odlučio za podjelu kompanija ovisno o vrsti kružnih putovanja koje nude, segmente tržišta i prostornog razmještaja.

4.1. VRSTE KRUŽNIH PUTOVANJA

Obzirom na vrstu kružnih putovanja koja kompanije u svojim itinerarima nude dijele se na tradicionalna kružna putovanja, preookeanska kružna putovanja, kružna putovanja oko svijeta, tematska kružna putovanja te obrazovna i ekspedicijska kružna putovanja.

4.1.1. Tradicionalna kružna putovanja

Kada se pominje pojam kružno putovanje na brodu, obično se misli na višednevni izlet na brodovima, koji uključuje posjete nekoliko luka i/ili privatnih otoka. Putnici na ovakva putovanja odlaze zbog odmora, razonode i zabave. Ovaj način putovanja je najzastupljeniji među svim najvećim kompanijama za kružna putovanja (*Carnival, Royal Caribbean Norwegian, MSC* i brojne druge), koji svoju ponudu baziraju upravo na ovakvom načinu rada. Najrazvijenija područja ovakvih vrsta putovanja su Karibi, Bahami i Meksički zaljev te Mediteran i Sjeverna Europa.

4.1.2. Preookeanska kružna putovanja

Preookeanska putovanja podsjećaju na putovanja kakva su ona bila nekad, prije korištenja zrakoplova. Dotiče mali dio luka ili samo dvije, početnu i polaznu. Ovakva putovanja se obično vrše na luksuznim brodovima, ciljajući na putnike starije populacije. Jedina kompanija koja u svojoj ponudi imaju redovita preookeanska putovanja je *Cunard Linena* svom brodu *Queen Mary 2*. Glavne luke koje povezuje su New York – Civitavecchia i New York – Southampton. Druge kompanije organiziraju preookeanska putovanja u svrhu

repozicioniranja svojih brodova. Do repositioniranja brodova najčešće dolazi tijekom kraja sezone u jednoj regiji i početka u drugoj, primjerice sezona kružnih putovanja u Europi završava krajem ljeta pa se onda brodovi prebacuju na Karibe. Slična je situacija i sa putovanjima na polarnim područjima.

4.1.3. Kružna putovanja oko svijeta

Kružna putovanja oko svijeta obično dotiču veliki broj luka diljem svijeta. Ovakva putovanja obično traju 130 – 180 dana, ovisno o kompaniji. Kompanija *Royal Caribbean* na kraju ove godine planira ultimativno putovanje oko svijeta u trajanju od čak 274 dana, u 60 država diljem Svijeta. Ostale kompanije koje organiziraju ova putovanja su *Viking Cruises*, *Silversea Cruises*, *Seabourn Cruises*, *Oceania Cruises*, *MSC*, *Princess Cruises* i *Holland America Line*. Putovanja se obično odvijaju u prosincu i siječnju.

4.1.4. Tematska kružna putovanja

Tematska kružna putovanja u svojoj ponudi imaju sadržaj koji je namijenjen određenoj skupini putnika koji imaju zajedničke interese (npr. ljubitelje iste vrste glazbe, tv serije, sporta...). Najpoznatija kompanija koja se bavi isključivo ovakvom vrstom putovanja je *Disney Cruise Line* koja na svojim brodovima ima organizirane razne predstave, evente, crtiće, glazbu sa tematikom *Disney* proizvoda. Ostale kompanije koje u svojoj ponudi imaju ovakva putovanja su *Windstar*, *Cunard*, *Viking*, *Princessi Marella*.

4.1.5. Obrazovna i ekspedicijska kružna putovanja

Glavna razlika ekspedicijskih putovanja od onih uobičajenih je ta što se ekspedicijska putovanja, kako im samo ime kaže, fokusiraju na istraživanja specifičnih odredišta, a ne na zabavnom programu na brodu. Umjesto toga na brodu su organizirani obrazovni programi od stručnih osoba za određeno područje znanosti, ovisno o području u kojem se plovi. Brodovi namijenjeni ovakvim vrstama putovanja su manjih dimenzija kako bi se mogli „uvlačiti“ u razne uvale, luke, arhipelage i slično. Područja ovakvih putovanja su obično područja pokrivena ledom i otočje Galapagos. Vrlo često prije odlaska na ekspedicijska putovanja, kompanija od putnika zahtjeva liječnički pregled, obzirom da odlazi na putovanja koja su znatno udaljena od civilizacije. Kompanije za kružna putovanja koje imaju ovakvu vrstu ponude su *Celebrity*, *Silversea*, *Hapag-Lloyd*, *Viking*, *Ponant* i *Hurtigruten*.

4.2.SEGMENTI TRŽIŠTA KOMPANIJA ZA KRUŽNA PUTOVANJA

Najšire prihvaćena kategorizacija brodova za kružna putovanja je tzv. *Berlitzova* kategorizacija. Dobila je ime po izdavačkoj kući Berlitz iz Londona, koja izdaje najpoznatiji vodič ove industrije pod naslovom *Complete guide to cruising & cruise ships*, čuvenog autora Douglas Warda. Vodič izlazi svake godine, a u njemu se nalazi detaljno opisana ponuda gotovo svih brodarskih kompanija. Obzirom na segment tržišta kojem su namijenjeni dijeli kompanije na *budget*, *contemporary*, *premium* i *luxury*. Prema dostupnim podacima, najviše je zastupljen *contemporary* segment s 59%

BUDGET – Kako samo ime govori ovaj segment tržišta ima nisku početnu cijenu putovanja. Namijenjen je putnicima mlađe životne dobi i slabije platežne moći. Putovanja mogu trajati 2 – 5 dana ili eventualno 7 dana. Ovakva vrsta putovanja uglavnom se vrši na manjim i/ili starijim brodovima, koje su kompanije odlučile sadržati u floti, a sadržaj može biti različit.

CONTEMPORARY – Ova vrsta je najzastupljenija u industriji kružnih putovanja. Većina današnje flote najvećih kompanija pripada ovoj kategoriji. Na brodovima se nalaze brojni zabavni sadržaji, namijenjeni za sve uzraste. Ponuda je namijenjena obiteljima, samcima, parovima i putnicima mlađoj životnoj dobi koji se na putovanja odlučuju kako bi se odmorili i zabavili. Putovanja najčešće traju 2 – 5 dana ili 6 – 9 dana, a na nekim kompanijama mogu trajati i duže.

PREMIUM – Namijenjen je iskusnijim putnicima koji su već ranije odlazili na kružna putovanja i žele vidjeti nešto novo uz kvalitetniju ponudu. Uglavnom cilja na putnike srednje i starije životne dobi. Putovanja nerijetko traju duže od 10 dana, a vrše se u lukama u koje brodovi rjeđe uplovljavaju.

LUXURY – Luksuzan segment, namijenjen putnicima visoke platežne moći koji od brodova očekuju veliku kvalitetu unutrašnjih prostora i kabina, gastronomske ponude i ostalog sadržaja. Ovakva putovanja se vrše na manjim brodovima, sa vrlo malim omjerom putnika i osoblja. Na brodovima obično nema sadržaja za djecu, a često je mlađima od 18 godina zabranjen pristup. Plove na egzotičnim područjima, a putovanja traju više od 10 dana.

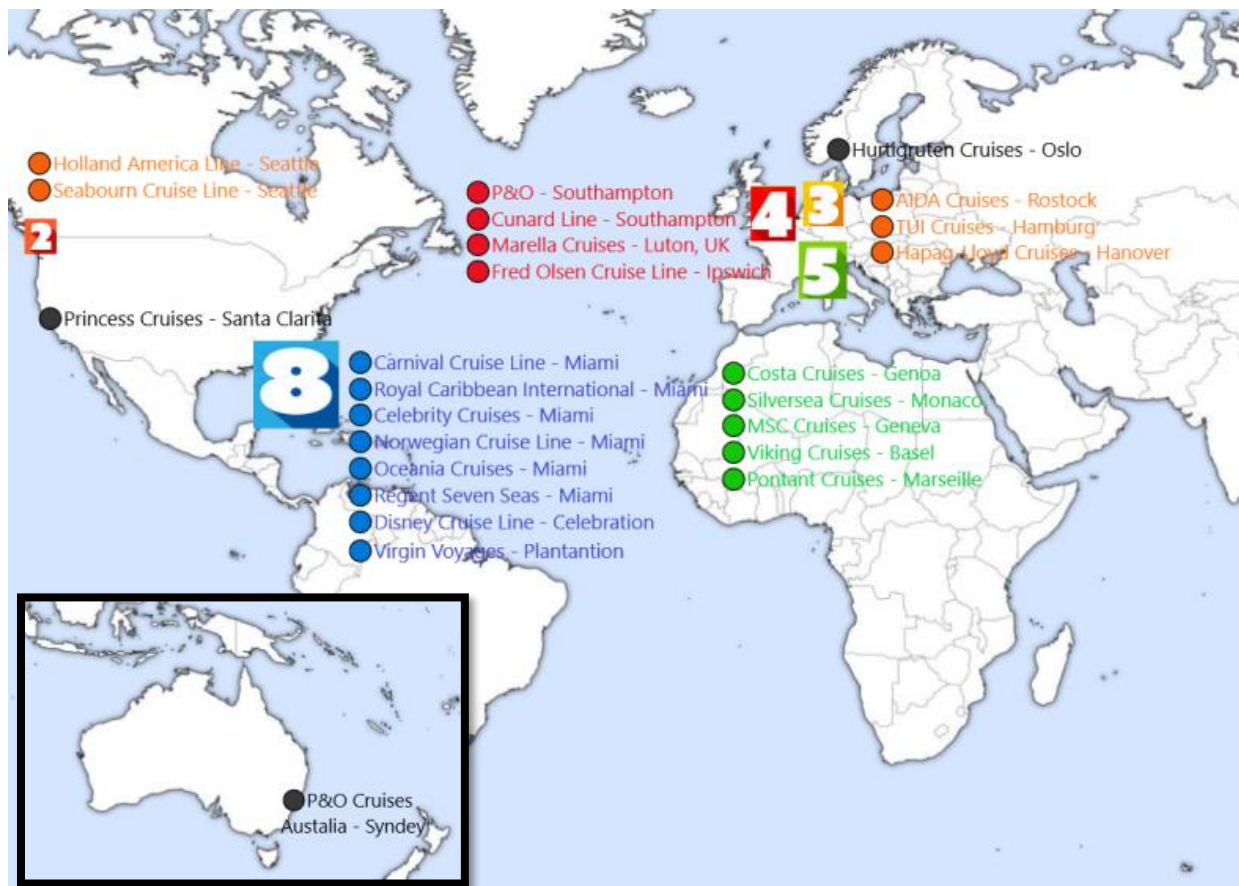
Kompanija	Segment tržišta	Prilagođeno tržištu
Grupacija Carnival		
Carnival Cruise Line	Contemporary	Sjeverne Amerike
Costa Cruises	Contemporary	Italije / Europe
Princess Cruises	Premium	Sjeverne Amerike / Velike Britanije
AIDA Cruises	Contemporary	Njemačke
Holland America Line	Premium	Sjeverne Amerike
P&O Cruises	Premium	Velike Britanije
P&O Cruises Australia	Contemporary	Australije i Novog Zelanda
Cunard Line	Premium	Sjeverne Amerike / Velike Britanije
Seabourn Cruise Line	Luxury	Sjeverne Amerike
Grupacija Royal Caribbean		
Royal Caribbean International	Contemporary	Sjeverne Amerike
Celebrity Cruises	Premium	Sjeverne Amerike / Europe
Silversea Cruises	Luxury	Sjeverne Amerike / Europe
Grupacija Norwegian		
Norwegian Cruise Line	Contemporary	Sjeverne Amerike
Oceania Cruises	Premium	Sjeverne Amerike / Europe
Regent Seven Seas	Luxury	Sjeverne Amerike / Europe
Grupacija TUI		
TUI Cruises	Contemporary	Njemačke

Marella Cruises	Contemporary	Europe
Hapag-Lloyd Cruises	Luxury	Njemačke
Ostale kompanije		
MSC Cruises	Contemporary	Europe / Sjeverne Amerike
Disney Cruise Line	Contemporary	Sjeverne Amerike
Viking Cruises	Premium	Europe / Sjeverne Amerike
Hurtigruten Cruises	Premium	Europe / Sjeverne Amerike
Virgin Voyages	Premium	Europe / Sjeverne Amerike
Fred Olsen Cruise Lines	Contemporary	Velike Britanije
Pontant Cruises	Luxury	Francuske

Tablica 25 – Usporedba vodećih kompanija glede segmenta i vrsti tržišta

4.3. PROSTORNI RAZMJESTAJ KOMPANIJA

Opće je poznato da su dva najrazvijenija kontinenta za kružna putovanja Sjeverna Amerika i Europa. Stoga ne začuđuje činjenica da se upravo na ova dva kontinenta smjestilo većina sjedišta kompanija u ovoj industriji.

Slika 36 – Prostorni razmjestaj vodećih 25 kompanija za kružna putovanja

Vrlo je mali broj velikih kompanija danas usmjeren isključivo na jednu regiju. Većina kompanija ovisno o sezoni razmještava svoje brodove na različite dijelove svijeta. Na zemljovidu na slici 36 prikazana su samo sjedišta ureda kompanija

5. DALJNI RAZVOJ KOMPANIJA ZA KRUŽNA PUTOVANJA

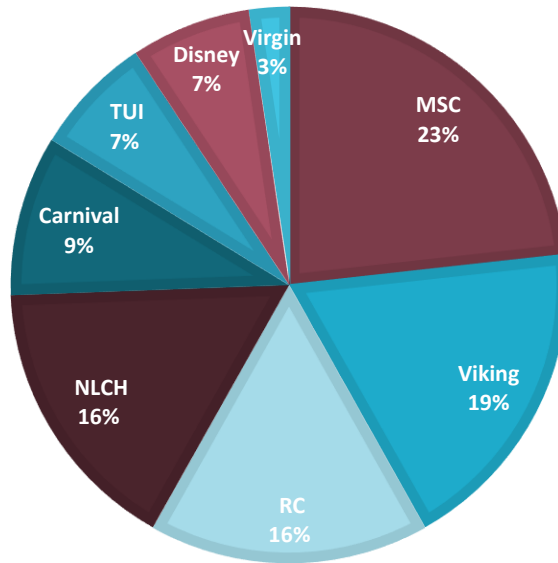
Sudeći po konstantnoj promjeni na tržištu kružnih putovanja teško je sa sigurnošću predvidjeti kakvo će stanje biti za dvije, tri ili deset godina. Međutim jedan od pouzdanih pokazatelja nam je knjiga narudžbi „order book“ novih brodova koja nam može približno dočarati kako će se kompanije u ovoj industriji nastaviti razvijati. Naravno, u turizmu postoje razni izvanredni nepredvidivi faktori koji mogu utjecati na samo tržište, kao što je primjerice 2020. godine pandemija utjecala do te mjere da su svi brodovi bili na vezu.

U trenutku izrade rada (svibanj, 2023.) službeno je naručeno ukupno 61 novogradnji do 2028. godine. Dominantna brodogradilišta ostaju nepromijenjena, a to su 3 europska brodogradilišta: Talijanski *Fincantieri*, Njemački *Meyer Werft* i Francuski *Chantiers de l'Atlantique*. Na listi se nalaze i dva broda za luksuzna polarna kružna putovanja iz brodogradilišta Brodosplit, jedan bi trebao biti isporučen do kraja ove godine a drugi 2025.

Kada govorimo o kompanijama, broj jedan u knjizi narudžbi zauzima *MSC Cruises* koja je u proteklih nekoliko godina poznata kao najbrže rastuća kompanija za kružna putovanja u svijetu. Kako stvari stoje, ova kompanija je sve ozbiljniji konkurent sjevernoameričkim divovima *Carnival* i *Royal Caribbean*. Gledajući po broju novogradnji u skorijoj budućnosti možemo očekivati rast kompanija *Viking Cruises*, *Disney Cruise Line*, *Virgin Cruises* te grupacije *NLCH*.

UKUPAN BROJ NARUČENIH BRODOVA 2023. - 2028.

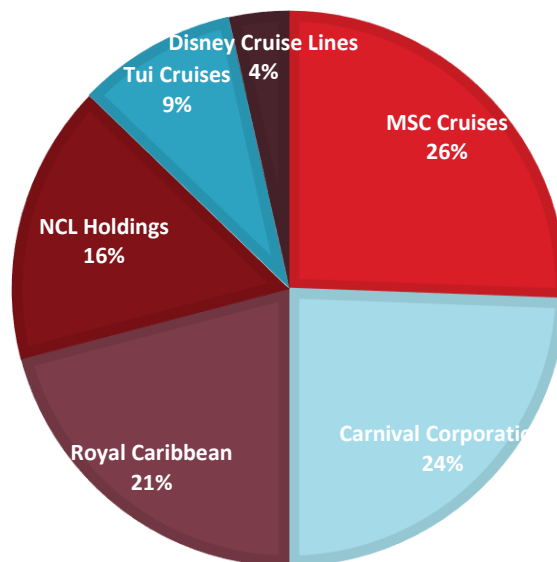
■ MSC ■ Viking ■ RC ■ NLCH ■ Carnival ■ TUI ■ Disney ■ Virgin

Grafikon 3 – Ukupan broj naručenih brodova 2023. – 2028.

UKUPAN BROJ LEŽAJA NA NOVOGRADNAMA 2023.-2028.

■ MSC Cruises ■ Carnival Corporation ■ Royal Caribbean ■ NCL Holdings ■ Tui Cruises ■ Disney Cruise Lines

Grafikon 4 – Ukupan broj ležaja na novogradnjama 2022. – 2028.

6. ZAKLJUČAK

Brodarske kompanije za kružna putovanja imaju veliku ulogu u globalnoj turističkoj industriji. U proteklih nekoliko desetljeća potražnja za kružnim putovanjima kontinuirano raste (ne uzimajući u obzir COVID – 19 krizu). Sukladno rastu potražnje za kružnim putovanjima, očekuje se i daljnji trend rasta kompanija ove industrije.

Razlog velike potražnje za ovim oblikom turizma jesu prednosti koju kompanije za kružna putovanja pružaju. Prvenstvena prednost je ta što putnici na istom mjestu i u cijenu karte dobiju uslugu hotela i uslugu prijevoznog sredstva. Osim samog iskustva na brodu, mnoge kompanije za kružna putovanja u svoju ponudu ubacuju i organizirane izlete. Samim time igraju važnu ulogu u promociji destinacija i kultura diljem svijeta pa tako i Hrvatske.

Konkurencija među brodarskim kompanijama za kružna putovanja je intenzivna, što tjera uspješne kompanije na dovođenje stalnih inovacija, stoga se kontinuirano grade novi brodovi sa sve raznovrsnijom ponudom i modernijim tehničko-tehnološkim rješenjima.

Kako je već napomenuto u radu, u proteklih nekoliko desetljeća tržištem kružnih putovanja vladaju velike korporacije. Ova činjenica otežava manjim kompanijama da djeluju samostalno odnosno ostavlja vrlo mali prostor za osnivanje i razvitak novih kompanija na tržištu.

Analizom tržišta kompanija može se zaključiti da jedine dvije kompanije koje su se „probile“ u industriji kružnih putovanja oceanom u posljednjih 20 godina su *Virgin Voyages* i *Viking Cruises*, što nije iznenađenje obzirom da obje kompanije raspolažu ogromnim kapitalom, Viking kao vodeća svjetska kompanija kružnih putovanja rijekom i Virgin kao poznata svjetska *multy-industry* kompanija.

LITERATURA

- Peručić D. – *Cruising–turizam : razvoj, strategije i ključni nositelji*, Sveučilište u Dubrovniku, Dubrovnik, 2013.
- ISL – *Ship statistics and market review*2022.
- *Cruise Market Watch* <https://cruisemarketwatch.com/market-share/>
- Europska agencija za pomorsku sigurnost (EMSA) – *Utjecaj pandemije bolesti COVID-19 na pomorski sektor u EU-u*
file:///C:/Users/User/Downloads/EMSA_Impact%20of%20the%20COVID%2019_HR.pdf
- Cruise Lines International Association (CLIA) - <https://cruising.org/en-gb/>
- Cruise Industry News 1996. – 2023. - *Cruise ship orderbook*
<https://cruiseindustrynews.com/cruise-ship-orderbook/>
- Literatura o kompanijama –službene internet stranice kompanija
- *Carnival Corporation* <https://www.carnivalcorp.com/>
- *Carnival Cruise Line* <https://www.carnival.com/>
- *Costa Cruises* <https://www.costacruises.eu/>
- *Princess Cruises* <https://www.princess.com/>
- *AIDA Cruises* <https://aida.de/>
- *Holland-America Line* <https://www.hollandamerica.com>
- *P&O Cruises* <https://www.pocruises.com/>
- *Cunard Line* <https://www.cunard.com/en-gb>
- *Seabourn Cruises* <https://www.seabourn.com/>
- *Royal Caribbean Group* <https://www.royalcaribbeangroup.com/>
- *Royal Caribbean International* <https://www.royalcaribbean.com/>
- *Celebrity Cruises* <https://www.celebritycruises.com/>
- *Silversea Cruises* <https://www.silversea.com/>
- *Norwegian Cruise Line Holding* <https://www.nclhltd.com/>
- *Norwegian Cruise Line* <https://www.ncl.com/fr/en/>
- *TUI Group* <https://www.tuigroup.com/en-en>
- *TUI Cruises* <https://www.meinschiff.com/>
- *Marella Cruises* <https://www.tui.co.uk/cruise/>

- *Hapag-Lloyd Cruises* <https://www.hl-cruises.com/>
- *MSC* <https://www.msccruises.com/>
- *Disney Cruise Line* <https://disneycruise.disney.go.com/>
- *Viking Cruises* <https://www.vikingcruises.com/>
- *Hurtigruten Cruises* <https://global.hurtigruten.com/>
- *Virgin Voyages* <https://www.virginvoyages.com/>
- *Fred Olsen Cruises* <https://www.fredolsencruises.com/>
- *Ponant Cruises* <https://uk.ponant.com/>

KAZALO KRATICA

P&O – *The Peninsular and Oriental Steam Navigation Company*

SAD – *Sjedinjene Američke Države*

SS – *Steamship* - parobrod

Ro-ro – *roll on - roll off* - tehnologija ukrcaja tereta na kotačima

MSC – *Mediterranean Shipping Company*

Plc - *Public limited company*

BT – *Bruto tonaža* – volumen zatvorenih prostora na brodu

LNG – *Liquefied natural gas* – prirodni plin u tekućem stanju

TUI – *Touristik Union International*

POPIS TABLICA

Tablica 1 – Značajne kompanije za povijesni razvoj kružnih putovanja – student izradio

Tablica 2 – Podaci o Carnival brodovima – podaci preuzeti

<https://www.marinetraffic.com>

Tablica 3 – Podaci o Costa brodovima - podaci preuzeti <https://www.marinetraffic.com>

Tablica 4 – Podaci o Princess brodovima - podaci preuzeti

<https://www.marinetraffic.com>

Tablica 5 – Podaci o AIDA brodovima - podaci preuzeti

<https://www.marinetraffic.com>

Tablica 6 – podaci o Holland America brodovima - podaci preuzeti

<https://www.marinetraffic.com>

Tablica 7 – Podaci o P&O brodovima - podaci preuzeti <https://www.marinetraffic.com>

Tablica 8 – Podaci o P&O Australia brodovima - podaci preuzeti

<https://www.marinetraffic.com>

Tablica 9 – Podaci o Cunard brodovima- podaci preuzeti

<https://www.marinetraffic.com>

Tablica 10 – Podaci o Seabourn brodovima - podaci preuzeti

<https://www.marinetraffic.com>

Tablica 9 – Podaci o Royal Caribbean brodovima - podaci preuzeti

<https://www.marinetraffic.com>

Tablica 10 – Podaci o Celebrity brodovima - podaci preuzeti

<https://www.marinetraffic.com>

Tablica 11 – Podaci o Silversea brodovima - podaci preuzeti

<https://www.marinetraffic.com>

Tablica 12 – Podaci o Norwegian brodovima - podaci preuzeti

<https://www.marinetraffic.com>

Tablica 13 – Podaci o Oceania brodovima- podaci preuzeti

<https://www.marinetraffic.com>-

Tablica 14 – Podaci o Regent Seven Seas brodovima - podaci preuzeti

<https://www.marinetraffic.com>

Tablica 15 – Podaci o TUI brodovima - podaci preuzeti <https://www.marinetraffic.com>

Tablica 16 – Podaci o Marella brodovima - podaci preuzeti

<https://www.marinetraffic.com>

Tablica 17 – Podaci o Hapag-Lloyd brodovima - podaci preuzeti

<https://www.marinetraffic.com>

Tablica 18 – Podaci o MSC brodovima - podaci preuzeti

<https://www.marinetraffic.com>

Tablica 19 – Podaci o Disney brodovima - podaci preuzeti

<https://www.marinetraffic.com>

Tablica 20 – Podaci o Viking brodovima - podaci preuzeti

<https://www.marinetraffic.com>

Tablica 21 – Podaci o Hurtigruten brodovima - podaci preuzeti

<https://www.marinetraffic.com>

Tablica 22 – Podaci o Virgin brodovima - podaci preuzeti

<https://www.marinetraffic.com>

Tablica 23 – Podaci o Fred Olsen brodovima - podaci preuzeti

<https://www.marinetraffic.com>

Tablica 24 – Podaci o Pontant brodovima - podaci preuzeti

<https://www.marinetraffic.com>

Tablica 25 – Usporedba vodećih kompanija glede segmenta i vrsti tržišta – preuzeto iz knjige - Peručić D. – *Cruising–turizam : razvoj, strategije i ključni nositelji*,

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1 - Brodovi za kružna putovanja izgrađeni u razdoblju 2011 – 2022 – student izradio prema podacima iz ISL – *Ship statistics and market review*2022.

Grafikon 2 – Udio na tržištu najvećih kompanija za kružna putovanja 2022. godine - ISL – *Ship statistics and market review*2022.

Grafikon 3 – Usporedba vodećih kompanija glede broja brodova – student izradio prema informacijama preuzetih s službenih internet stranica kompanija

Grafikon 4 – Ukupan broj naručenih brodova 2023. – 2028. – student izradio prema podacima iz <https://cruiseindustrynews.com/cruise-ship-orderbook/>

Grafikon 5 – Ukupan broj ležaja na novogradnjama 2022. – 2028. ISL – *Ship statistics and market review*2022

POPIS SLIKA

Slika 1 – Amity <https://njscuba.net/dive-sites/new-jersey-dive-sites/new-jersey-coast-chart/manasquan-wreck/>

Slika 2 – Sirius https://en.wikipedia.org/wiki/SS_Sirius_%281837%29

Slika 3 – Olympic https://en.wikipedia.org/wiki/RMS_Olympic

Slika 4 –Prinzessin Victoria Louise

https://en.wikipedia.org/wiki/Prinzessin_Victoria_Luise

Slika 5 – interijer Prinzessin Victoria Louise

<https://www.cruiseshipodyssey.com/prinzessin-viktoria-louise-hapag-1901/>

Slika 6 – RMS Laconia [https://en.wikipedia.org/wiki/RMS_Laconia_\(1921\)](https://en.wikipedia.org/wiki/RMS_Laconia_(1921))

Slika 7 – SS United States

[https://en.wikipedia.org/wiki/SS_United_States#/media/File:StateLibQld_1_169487_United_States_\(ship\).jpg](https://en.wikipedia.org/wiki/SS_United_States#/media/File:StateLibQld_1_169487_United_States_(ship).jpg)

Slika 8 – Queen Elizabeth 2

https://en.wikipedia.org/wiki/Queen_Elizabeth_2#/media/File:VAE-dubai-QE_II_cropped.jpg

Slika 9 – prvi brodovi flote Norwegian Cruise Line

<https://www.thejumpingfrog.com/si/1483337.html>

Slika 10 – Wonder of the Seas - https://en.wikipedia.org/wiki/Wonder_of_the_Seas

Slika 11 – logo kompanije Carnival Cruise Line <https://portnola.com/cruise/cruise-lines-itineraries>

Slika 12 – logo kompanije Costa Cruises <https://www.travelweekly.com/Cruise-Travel/Costa-Cruises-new-logo>

Slika 13 – logo kompanije Princess Cruises <https://logotaglines.com/princess-cruises-logo-taglines/>

Slika 14 – logo kompanije AIDA Cruises

https://en.wikipedia.org/wiki/AIDA_Cruises#/media/File:AIDA_logo.svg

Slika 15 – logo kompanije Holland America Line

<https://www.chilternmaritime.com/partner/holland-america-line/>

Slika 16 – logo kompanije P&O Cruises <https://freebiesupply.com/logos/po-cruises-logo/>

Slika 17 – logo kompanije P&O Cruises Australia <https://www.pocruises.com.au/>

Slika 18 – logo kompanije Cunard Line https://en.wikipedia.org/wiki/Cunard_Line

Slika 19 – logo kompanije Seabourn Cruise Line

https://www.seabourn.com/en_US.html

Slika 20 – logo kompanije Royal Caribbean International

<https://companieslogo.com/royal-caribbean/logo/>

Slika 21 – logo kompanije Celebrity Cruises <https://seekvectorlogo.com/celebrity-cruises-vector-logo-svg/>

Slika 22 – logo kompanije Silversea

Cruises <https://www.greatlakescruises.com/silversea-cruises.html>

Slika 23 – logo kompanije Norwegian Cruise Line <https://www.nclhltd.com/news-media/multimedia/logos>

Slika 24 – logo kompanije Oceania Cruises <https://www.cruisemapper.com/cruise-lines/Oceania-Cruises-29>

Slika 25 – logo kompanije Regent Seven Seas Cruises

<https://seekvectorlogo.com/regent-seven-seas-cruises-vector-logo-svg/>

Slika 26 – logo kompanije TUI Cruises <https://logovectordl.com/tui-cruises-logo-vector-svg/>

Slika 27 – logo kompanije Marella Cruises

https://en.wikipedia.org/wiki/Marella_Cruises#/media/File:Marella_Cruises_logo.png

Slika 28 – logo kompanije Hapag-Lloyd Cruises https://de.wikipedia.org/wiki/Hapag-Lloyd_Cruises

Slika 29 – logo kompanije MSC Cruises <https://seekvectorlogo.com/msc-cruises-vector-logo-svg/>

Slika 30 – logo kompanije Disney Cruise Line <https://www.cruisemapper.com/cruise-lines/Disney-Cruise-Line-12>

Slika 31 – logo kompanije Viking Cruises
<https://www.pinterest.com/pin/441141725973588510/>

Slika 32 – logo kompanije Hurtigruten Cruises <https://global.hurtigruten.com/agent-web/marketing/media/>

Slika 33 – logo kompanije Virgin Voyages
https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Virgin_Voyages_logo.svg

Slika34 – logo kompanije Fred Olsen Cruise Lines
https://en.wikipedia.org/wiki/Fred_Olsen_Cruise_Lines

Slika 35 – logo kompanije Ponant Cruises <https://www.cruisemapper.com/cruise-lines/Ponant-Cruises-40>

Slika 36 – Prostorni razmještaj vodećih 25 kompanija za kružna putovanja – student izradio prema informacijama preuzetih s službenih internet stranica kompanija